

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus

Eveliina Paldanius

S2- lasten kielenkehityksen tukeminen päiväkodin varhaiskasvatuksessa sekä S2- materiaalipankki Vantaan varhaiskasvatukselle

Opinnäytetyö
Toukokuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2020
Sosiaalialan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Eveliina Paldanius

Nimeke

S2- lasten kielenkehityksen tukeminen päiväkodin varhaiskasvatuksessa sekä S2- materiaalipankki Vantaan varhaiskasvatukselle

Toimeksiantaja
Rautkallion päiväkot

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tukea suomi toisena kielenä- lasten kielellistä kehitystä eräässä päiväkodissa Vantaalla. Tavoitteena oli kehittää S2- materiaalipankki kielellisen kehityksen tueksi päiväkodin varhaiskasvattajien käyttöön.

Materiaalipankin tekemisen pohjana on käytetty päiväkodin varhaiskasvattajien haastatteluita, kirjallisia lähteitä sekä nettisivustoja. Haastatteluissa ilmi tulleiden tietojen pohjalta alkoi muodostua materiaalipankki, jonka tarkoituksena olisi toimia nopeana ja helpokäyttöisenä apuvälineenä päiväkodin varhaiskasvattajille maahanmuuttajataustaisten lasten suomen kielen opetuksessa.

Opinnäytetyön tuotokseksi syntyi muun kuin suomen kielisten varhaiskasvatusikäisten lasten kielen kehityksen tukemiseen S2- materiaalipankki. Materiaalipankki sisältää sanastoa teemoittain sekä toiminnallisia harjoituksia, kuten loruja ja tehtäviä.

Kieli
Suomi

Sivuja 55
Liitteet 5
Liitesivumäärä 39

Asiasanat
varhaiskasvatus, kielenkehityksen tukeminen, maahanmuuttajalapsi

THESIS
May 2020
Degree Programme in Social work

Tikkarinne 9
FI 80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. +358 13 260 600 (switchboard)

Author
Eveliina Paldanius

Title

Supporting the linguistic development of Finnish as a second language- children in the early education in kindergarten and the material bank for the early childhood education of Vantaa

Commissioned by
Rautkallion päiväkoti

Abstract

The purpose of this thsesis was to support the linguistic development of Finnish as a second language in the kindergarten in Vantaa. The aim was to develop a material kit to help early educators support children to learn Finnish as a second language.

The material bank is based on the interviews with kindergarten early educators, sources from the books and websites. Based on the information I received from the interviews, I started to assemble the material bank, which I hope is a quick and easy- to-use tool for kindergarten early educators to teach Finnish to immigrant children.

The result of this thesis was the creation of the Finnish as a second language- material bank to support the development of Finnish language in early childhood education. The material bank contains vocabulary by themes as well as functional exercises such as rhymes and tasks.

Language
Finnish

Pages 55
Appendices 5
Pages of Appendices 39

Keywords

early childhood education, supporting the linguistic development, immigrant child.

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Varhaiskasvatus Suomessa	6
3	Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa	7
4	Kielen kehittyminen ja sen tukeminen varhaiskasvatuksessa	8
4.1	Varhaiskasvatusikäisen lapsen kielen kehittyminen	9
4.2	Lapsen kielen kehityksen tukeminen	10
4.3	Musiikin ja laulujen käyttäminen kielenkehityksen tukena	11
5	Erikieliset lapset Suomen kasvatusjärjestelmässä	12
5.1	S2-opetus ja sen tavoitteet Vantaan varhaiskasvatuksessa	13
5.2	Äidinkielen ja vanhempien tuen merkitys uuden kielen oppimisessa	15
5.3	Kielenoppimisen haasteet	17
6	Aiheesta aikaisemmin tehdyt opinnäytetyöt ja tutkimukset	18
7	Opinnäytetyön lähtökohdat.....	20
7.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	20
7.2	Toimeksiantaja	21
8	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	21
8.1	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	21
8.2	Opinnäytetyötä ohjaava malli	22
8.3	Tiedonhankinnan menetelmät.....	23
8.4	Osallistaminen ja osallistuminen	25
8.5	Arviointimenetelmät.....	26
9	Opinnäytetyöprosessi	27
9.1	Aloitusvaihe	27
9.2	Suunnitteluvaihe.....	28
9.3	Esivaihe.....	28
9.4	Työstövaihe.....	29
9.5	Tarkistusvaihe	30
9.6	Viimeistelyvaihe.....	30
9.7	Valmis tuotos.....	31
10	Kielellisten pienryhmäohjausten tavoitteet ja sisällöt	31
10.1	Ensimmäinen ohjauskerta	32
10.2	Toinen ohjauskerta.....	33
10.3	Kolmas ohjauskerta.....	34
11	Materiaalipankki.....	35
12	Pienryhmäohjausten sekä materiaalipankin arviointi	36
13	Pohdinta	38
13.1	Johtopäätökset.....	38
13.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	40
13.3	Opinnäytetyön aikataulu, hyödynnettävyys ja rahoitus	41
13.4	Ammatillinen kasvu	43
13.5	Kehittämisideoita	44
	Lähteet.....	46

Liite 1 Tiedote varhaiskasvattajille sekä vanhemmille tiedonkeruusta haastatteluiden avulla opinnäytetyötä varten

Liite 2 Haastattelurunko vanhemmille ja päiväkodin työntekijöille

Liite 3 Kielellisten pienryhmien suunnitelma

Liite 4 Materiaalipankki

Liite 5 Aikataulu

1 Johdanto

Eri kielitaustaisuus sekä muut kielen kehityksen erityispiirteet ovat kasvavia ilmiöitä varhaiskasvatuksessa. Pääkaupunkiseudulla on jo päiväkoteja, joissa maahanmuuttajataustaiset lapset ovat enemmistönä. Kuitenkaan henkilöstön määrä ei lisäännä samaa tahtia. (Maanselkä 2015, 5.) Maahanmuuttajataustaisia lapsia tulee Suomen varhaiskasvatusjärjestelmän piiriin jatkuvasti lisää ja tämä aiheuttaa uusia haasteita varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteutukseen. (Laamanen & Vihavainen 2012, 1.) Asiassa on kasvatuksen kannalta myös huomattavia etuja, ei ainoastaan haasteita. Siksi tätä tilannetta olisikin hyvä lähestyä myös positiivisena mahdollisuutena, eikä ongelmana.

Tein opinnäytetyöni varhaiskasvatuksen puolelle. Opinnäytetyöni nimi on ”S2-lasten kielenkehityksen tukeminen Vantaan varhaiskasvatuksessa”. Käytän jatkossa lyhennettä S2, joka tarkoittaa suomi toisena kielenä-opetusta. Tein opinnäytetyöni yksin. Minua kiinnostaa maahanmuuttajaperheet ja heidän lastensa kielellinen tukeminen päiväkodissa. Toimeksiantajani on Rautkallion päiväkotit, joka sijaitsee Havukosken alueella Vantaalla. Olin keväällä 2019 harjoittelussa Rautkallion päiväkodissa, jossa yli 80 % lapsista puhuu jotain muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään. Siellä heräsi paljon keskustelua lasten suomen kielen oppimisesta ja kehittymisestä ja kuinka sitä voisi tukea päiväkodissa vielä enemmän. Tästä sain idean opinnäytetyölleni ja toimeksiantajani kannatti sitä. Opinnäytetyöni on toiminnallinen. Opinnäytetyön tuotokseksi syntyi S2-materiaalipankki varhaiskasvatusikäisten lasten kielen kehityksen tukemiseen. Materiaalipankki sisältää sanastoa teemoittain sekä toiminnallisia harjoituksia, kuten loruja ja tehtäviä.

Aluksi tässä raportissa esitellään opinnäytetyön tietoperustaa. Tämän jälkeen esitellään lyhyesti kyseisestä aiheesta aiemmin tehtyjä opinnäytetöitä ja tutkimuksia. Näiden jälkeen esitellään opinnäytetyön menetelmällisiä valintoja kuten tiedonhankinnan menetelmiä sekä opinnäytetyöprosessia. Seuraavaksi avataan pienryhmäohjausten sisällöt ja tavoitteet ja sekä kerrotaan opinnäytetyön tuotok-

sena syntyneestä materiaalipankista. Tämän jälkeen arvioidaan opinnäytetyöprosessia sekä materiaalipankkia sekä kerrotaan johtopäätöksistä. Lopuksi on pohdinta, jossa käsitellään työn eettisyyttä, opinnäytetyön aikataulua, omaa ammatillista kasvua opinnäytetyön tekijänä sekä opinnäytetyön kehittämisideoita.

2 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. Varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkodeissa perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa esimerkiksi kerho- ja leikkitoimintana. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja siitä päättävät lapsen huoltajat. (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikkakunta- ja lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu varhaiskasvatuslain pohjalta. Varhaiskasvatussuunnitelma perustuu siis varhaiskasvatuslakiin, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Varhaiskasvatussuunnitelma on opetushallituksen laatima. (Opetushallitus 2019.)

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat muun muassa Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatuslakiin sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. (Opetuslautakunta 2019.) ”Suomen perustuslain mukaan kehtään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella” (Finlex 2020). Varhaiskasvatuksen järjestämistä säätelevät myös muut lait sekä kansainväliset sopimukset, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki,

tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeussopimus sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Lapsella on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen henkilökohtaisista tuentarpeista, mahdollisista vammoista tai kulttuurisesta taustasta riippumatta. Suomen, ruotsin, tai saamen kielisillä lapsilla on oikeus saada opetusta omalla äidinkiellään. Kunnalla on velvollisuus huolehtia siitä, että tämä toteutuu. (Opetuslautakunta 2019.)

3 Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa

Suuri osa Suomen maahanmuuttajista on lapsia. Eniten lapsia on Somaliasta, Irakista, Iranista ja entisen Jugoslavian alueelta. Useissa kunnissa on keskusteltu, olisiko järkevämpää keskittää varhaiskasvatus vai hajasijoittaa eri päiväkoteihin. Kummassakin on puolensa. Keskittämällä lapset he saisivat oman kulttuuriryhmän tukea sekä kielellistä tukea. Myös lapsen oman kulttuurin ja kielen kehittymisen takia olisi hyvä, jos lapset keskitettäisiin ja saman kieliryhmän edustajia olisi päiväkodissa enemmän. Hajasijoittamalla maahanmuuttajalapsia eri päiväkoteihin lapset kuulevat ja oppivat paremmin suomen kieltä ja kulttuuria, kun he eivät ole eristäytyneet omaksi kulttuurilliseksi ryhmäkseen. (Räty 2002, 163-165.)

Vanhemmille uusi kulttuuri ja päiväkodin käytännöt voivat olla tuntemattomia ja tämän takia heidän kanssaan on hyvä keskustella esimerkiksi ulkoiluista pakkasella sekä lapsen sopivalla tavalla pukeutumisesta kylmällä. Myös lapselle päiväkodin arki on vieras. Kielen lisäksi tavat ja ruoka ovat uusia ja outoja. Lähtökohtana maahanmuuttajalapsen varhaiskasvatukselle on, että hän saa olla ylpeä perheestään ja taustastaan. Lapsen omaa kulttuuria tulee tukea niin, että hän kasvaa luontevasti kaksikulttuurisuuteen. (Räty 2002, 165-167.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on, että jokainen lapsi saa yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. Tavoitteena on myös edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurillista, uskonnol-

lista ja katsomuksellista taustaa. (Varhaiskasvatuslaki 2018.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edellyttää, että maahanmuuttajalasten varhaiskasvatuksessa heidän oma kielensä ja kulttuurillinen alkuperä otetaan huomioon ja niitä tuetaan yhteistyössä kulttuurin edustajien kanssa. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia omaksua suomi toisena kielenä monipuolisten vuorovaikutustilanteiden ja oppimisympäristöjen avulla (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.) Lähtökohtana tulee olla, että maahanmuuttajalapsi voi olla ylpeä perheestään, taustastaan ja kielestään sekä tuntea, ettei ole ”kummajainen” päiväkodin arjessa. Myös tapojen ja arvojen erilaisuutta tulee kunnioittaa. Esimerkiksi uskonnollinen vakaumuksen kunnioittaminen ja uskonnonvapaus on yksi lapsen perusoikeuksista. (Räty 2002, 167.)

On tärkeää, että erilaisia normeja ei arvoteta, vaan lapselle on keksittävä korvaavaa tekemistä, jos esimerkiksi kristinuskoon kuuluvat ovat katsomassa joulukuvaelmaa. Myös jos esimerkiksi maahanmuuttajalapsen kotona syötäisiin sormin, lapsi voi päiväkodissa syödä lusikalla ja tätä voidaan perustella sillä, että ”meillä on täällä päiväkodissa tapana syödä lusikalla.” Kulttuurilliset ja uskonnolliset erot voidaan siis huomata, mutta niitä ei laiteta arvojärjestykseen, vaan kaikki tavat ovat yhtä arvokkaita. (Räty 2002, 166-167.)

Kulttuurilliset erot kasvatustapojen menetelmissä ovat myös yksi huomioitava seikka. Yksilöllisyyttä korostavissa kulttuureissa, kuten Suomessa, pyritään käyttämään hyväksyttävää ja itsenäistävää kasvatustapaa. Yhteisöllisyyttä korostavissa kulttuureissa, kuten Lähi-Idässä, pyritään kasvattamaan hyväksymistä ilmaisevilla, mutta toisaalta myös riippuvuutta luovilla menetelmillä. Yksilöllisyyttä korostavissa kulttuureissa lasta kohdellaan yleensä tasavertaisena suhteessa toisiin, kun yhteisöllisyyttä korostavissa kulttuureissa lapsen ei yleensä odoteta toimivan itsenäisesti tai kantavan vastuuta päätöksistään. (Nummela 2005.)

4 Kielen kehittyminen ja sen tukeminen varhaiskasvatuksessa

4.1 Varhaiskasvatuskäisen lapsen kielen kehittyminen

Kielellä on erittäin tärkeässä rooli kaikessa oppimisessa, sillä tiedot hankitaan ja varastoidaan muistiin sen välityksellä. Kielen käyttö on ajattelua, tunteiden ilmaisemista, sosiaalista vuorovaikutusta ja toiminnan ilmaisemista. Kielen kehittyminen liittyy merkittävästi kaikkeen muuhun lapsen kognitiiviseen kehitykseen, kuten älykkyyden, ajattelun, muistin ja puheen kehitykseen. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 31-32.)

Kielentutkijoista tunnetuimpia ovat Jean Piaget ja Lev Vygotsky. He molemmat käsittävät lapsen oman ainutlaatuisen itsensä rakentajana. Piaget`n mukaan lapsen ajattelu ja kielen kehitys etenee vaiheittain. Pieni lapsi ajattelee puhuen selittämällä sitä mitä tekee sillä hetkellä. Puheen tuottaminen rakentuu sille, mitä lapsi oivaltaa vanhempien puheesta ja, että vanhempien tuottamilla sanoilla on jokin merkitys ympäristössä. Tämän oivalluksen jälkeen alkavat ensimmäiset tuotetut sanat. Lapsen sanavaraston määrässä ja laadussa on yksilöllisiä eroja, jotka voivat johtua muun muassa ympäristötekijöistä, esimerkiksi aikuiskontaktien määrästä. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 32.)

Taulukossa 1 on kuvattu varhaiskasvatuskäisen lapsen kielenkehityksen vaiheita ja edistymistä. Kokosin taulukon käyttäen lähteenä Woolfsonin kirjaa ”Small talk”, joka käsittelee vauvan ja taaperokäisen lapsen kielenkehitystä. Lähteenä on käytetty myös Aivoliiton nettisivuja.

IKÄ	KIELENKEHITYS
4-6 kk	Vauvan ääntely on jokeltelua. Vauvan kuuntelu ja huomiokyky muuttuvat ja vauva ääntelelee hänelle puhuttaessa harvemmin kuuntelutaitojen parantumisen johdosta. ”Vuoropuhelu alkaa”: vauva jokeltelee, vanhemmat juttelevat hänelle ja vauva jokeltelee taas. (Woolfson 2003, 33.)
7-9 kk	Vauvan ääntely alkaa olla johdonmukaisempaa. Muutaman kuukauden takainen sattumanvarainen jokeltelu korvautuu hallitummalla ääntelyllä. Jokeltelutavan muutos osoit-

	taa, että vauvan äänneisiin alkaa tulla merkitystä. Vauva alkaa käyttää erilaisia äänneyhdistelmiä. Tässä vaiheessa itsenäisydentarve, sosiaalisuus ja turhautuminen lisääntyvät. (Woolfson 2003, 45.)
10-12 kk	Lapsi osaa käyttää eleitä ilmaisun tukemiseksi. Näiden kolmen kuukauden aikana lapsi lausuu todennäköisesti ensimmäisen selkeän sanansa. Lapsen sanavarasto kasvaa vähitellen. (Woolfson 2003, 57.)
12- 18 kk	Lapsi osaa 10–60 merkityksellistä sanaa sekä lapsi ymmärtää useampia sanoja kuin pystyy tuottamaan. Lapsi noudattaa lyhyitä toimintaohjeita ja kehotuksia. Puhuttu kieli edistyy tasaisesti. Lapsen käyttämät yksittäiset sanat lisääntyvät tasaisesti tänä aikana. Lapsi oppii yhdistämään sanoja toisiinsa. (Woolfson 2003, 69-81.)
2 v	Lapsi tietää yli 250 merkityksellistä sanaa (yksilöllinen vaihtelu 0-600 sanaa). Lapsi käyttää sanoja tunteidensa ja tarpeidensa ilmaisemiseen. Lapsi haluaa puhua paljon aikuisen kanssa ja yrittää puhua myös ikätovereilleen. (Woolfson 2003, 105.)
2v 6 kk	Lapsi oppii noin 10 uutta sanaa päivässä (reilut 3000 vuodessa). Sanavarasto laajenee ja sisältää entistä useampia substantiiveja, pronomineja adjektiiveja ja prepositioita. Puhutusta kielestä tulee kypsempää. Keskustelu kiehtoo lasta ja hän alkaa kysellä entistä enemmän etsiessään tietoa. (Woolfson 2003, 117.)
3 v	Lapsen puhe on melkein kokonaan ymmärrettävää. Lapsen puheessa on käsky-, kielto- ja kysymyslauseita. Kielellinen tietoisuus alkaa: Kielen kehittymistä voi tukea sana- ja loruleikkien avulla. (Woolfson 2003, 129.)
4-5 v	Eri sanaluokan sanoja esiintyy lapsen puheessa samoin kuin aikuisten arkipuheessa. Lapsi hallitsee sanojen taivuttamisen ja lauseiden muodostamisen perussäännöt. Oma-tekoiset taivutusmuodot vähenevät. Tarinankerrontataidot paranevat (Aivoliitto 2020.)
6v	Lapsi hallitsee noin 14 000 sanaa ja sanojen ääntäminen on yleiskielen mukaista. Lapsi osaa nimetä sujuvasti esineitä ja symboleja. Lapsi omaksuu vuorovaikutuksen perustaidot – Lapsi keskittyy kuuntelemaan puhetta, esittää kysymyksiä ja vastaa kysymyksiin. (Aivoliitto 2020.)

Taulukko 1 Kielenkehitys

4.2 Lapsen kielen kehityksen tukeminen

Kieli on luonnostaan mukana kaikessa toiminnassa. Lapsen kielen kehittymisen kannalta on merkityksellistä, että lapselle puhutaan. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä tärkeämpää tälle puhuminen on. Näin lapsen sanavarasto ja puhe kehittyy. Täytyy tiedostaa, että vaikka lapsi ei vielä puhu, hänen kielensä kehittyy. (Nurmi & Välimäki 2011, 35.)

Oleellista lapsen kielestä ja lukemisesta kiinnostumiselle on, että hän saa vahvan mallin lukemisesta. Kuuntelemalla lapsi oppii havaitsemaan sanojen pituuksia ja alkaa vähitellen erottamaan pitkät ja lyhyet äänneet toisistaan. Edellytyksenä lukemaan oppimiselle on lapsen ymmärrys siitä, että sanat muodostuvat äänneistä. Kun lapsi huomaa, että sana "orava" alkaa o-äänneellä, hän on oppinut uutta. Kun lapsi huomaa, että myös sana "omena" alkaa samalla äänneellä, hän on soveltanut tuota oppimaansa tietoa. Lapsi käy siis läpi adaptaatioprosessia, jolloin hän oppii ja sen seurauksena jäsentää oppimaansa tietoa uudestaan. (Nurmi-laakso & Välimäki 2011, 36.)

Kielen rikas ja monipuolinen käyttö muun muassa satujen, riimien ja runojen avulla tukee ajattelutoimintojen ja kommunikointitaitojen kehittymistä. Aikuinen ohjaa siis lapsen havaintoja, opettaa toimintatapoja sekä selittää tapahtumia ja luo lapselle virikkeellisen kasvuympäristön. Lapselle on hyvä lukea, koska ää- neen lukeminen harjaannuttaa ja aktivoi lapsen kielellistä kehitystä. Tarinoiden synnyttämät mielikuvat auttavat lasta sanoittamaan ongelmia, ratkaisuja sekä tunteita, joita hän ei vielä muuten ymmärrä. Ääneen luettaessa lapsen sanava- rasto kasvaa ja lapsi oppii kuuntelemaan. Satujen maailma kehittää lapsen mie- likuvitusta sekä empatiakykyä. Saduista syntyy myös keskustelua. (Reunamo 2014, 42-43.)

Päiväkotimaailmassa esimerkiksi ruokailutilanteita voi käyttää hyväksi kielen opettamisessa. Nämä tilanteet toistuvat päivittäin ja vievät ison osan päivästä. Ruokailussa vietetään aikaa yhdessä, joten silloin on hyvä mahdollisuus opetella kieltä ryhmätilanteissa. Myös pukemistilanteet ja ulkoilu ovat hyviä mahdollisuuksia käyttää ja kehittää kieltä. (Reunamo 2014, 24-25.)

4.3 Musiikin ja laulujen käyttäminen kielenkehityksen tukena

Musiikilla ja laulamisella on paljon positiivisia vaikutuksia lapsen kehitykselle. Varhaisella musiikkikasvatuksella on keskeinen merkitys lapsen kielen kehityk- selle. (Mäkinen 2012, 21.) Puheella ja musiikilla todetaan olleen kommunikaati- ossa jo varhainen yhteys. (Särkämö & Tervaniemi 2010.)

Kielestä ja musiikista löytyy paljon yhtäläisyyksiä. Kieli ja musiikki koostuvat samoista elementeistä sekä niiden rakenne on samankaltainen. Molemmat perustuvat myös monella tapaa kuulemiseen sekä kuuntelemiseen. (Mäkinen 2012, 21-22.) Musisoinnilla on positiivisia vaikutuksia muistiin sekä äänelliseen hahmotuskykyyn. (Ruokonen 2016, 54.)

Laulaminen on hyvä tapa kehittää lapsen kielellistä osaamista. Se auttaa lasta tekemään kielellisiä havaintoja sekä rikastuttaa kielen kehittymistä. (Ruokonen 2016, 52-53.) Lauluja laulamalla voi oppia uuden kielen sanoja ja rakenteita. Laulaminen on oppimisen kannalta hyödyllisempää ja motivoivampaa, kuin laulujen kuuntelu. (Alisaari 2016, 11.)

Pieni lapsi oppii hahmottamaan puhutun kielen ääniteitä, sanoja ja tavuja musiikin ja rytmien avulla. Laulaminen on 3-4 vuotiaalle lapselle erinomaista puhekasvatusta ja rikastaa lapsen kielen käyttöä. Myös monenlaisiin leikkeihin on mahdollista yhdistää laulua ja musiikkia, joka vahvistaa osaltaan vuorovaikutustaitoja. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 62-69.)

5 Erikieliset lapset Suomen kasvatustieteissä

Suomen suurissa kaupungeissa niin päiväkodeissa kuin kouluissakin on runsaasti erikielisiä lapsia. Vaikka monikielisyys tuo omia haasteitaan, se myös rikastuttaa päiväkodin toimintaa. Monikieliset lapset voivat opettaa oman kieltänsä ilmaisuja muille lapsille esimerkiksi aamupiireissä. Varhaiskasvatuksessa voidaan valita päivän tai viikon kieli ja opetella yhdessä esimerkiksi ”hyvää huomenta” eri kielillä. Lisäksi voidaan vertailla eri kielten sanoja: miltä ne kuulostavat ja vaikuttavat, mitä samaa ja mitä erilaista niissä on. Näin lapset oppivat luonnollisesti kieltä ja taitoja tulevaisuutta varten. (Dived 2016.)

Esimerkiksi Sipoon varhaiskasvatussuunnitelmassa vuodelta 2011 kuvataan, että lapsilla on mahdollisuus tutustua toiseen kieleen jo hiekkalaatikolla. Ympäristön kaksikielisyys herättää lapsen mielenkiinnon uuden kielen oppimiseen.

Lasta pyritään kannustamaan ja rohkaisemaan, niin että hänestä kasvaa vähitellen aktiivinen kielenkäyttäjä. Kasvattaja toimii mallina lapselle. (Reunamo 2014, 41.)

Kielellisille vähemmistöille kuten maahanmuuttajille tulee ulkopäin voimakasta painetta oppia enemmistökieli, ja usein myös perheen sisältä tulee suurta painostusta tulla kaksikieliseksi. Tasapainottelua onkin tämän johdosta oman kulttuuri-identiteetin ja kielen säilyttämisestä, mutta samalla valtakulttuuriin sulautumisesta sekä valtakielen oppimisesta. Yhteinen kieli edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja heijastaa yhteistä tapaa ajatella sekä toimia. Tämä vahvistaa lapsen sulautumista ryhmään. (Nummela 2005.)

Päiväkotiryhmässä on sekä suomenkielisiä että suomi toisena kielenä, eli S2-lapsia. Suomi toisena kielenä-opetuksen vakiintunut lyhenne on S2. Suomenkielisten lasten rooli tukilapsina S2-lapsille on erittäin tärkeä heidän suomen kielen oppimisessaan ja valtakulttuuriin sopeutumisessaan. Lapsilla on luontainen tarve kommunikoida muiden lasten kanssa ja näin kielen oppiminen tapahtuu luontaisesti (Nummela 2005.) Haasteen päiväkotij- ja koulumaailmassa voi tuottaa se, että saman kieliset lapset hakeutuvat omiin ryhmiinsä, jolloin suomen kielen oppimista ei tapahdu. Toimintaryhmiä jaettaessa on hyvä tiedostaa, että S2-lapset hyötyvät siitä, että saavat suunnitelmallista suomen kielen opetusta omassa pienryhmässään. Tämän lisäksi on tärkeää, että he viettävät aikaa myös suomenkielisten lasten kanssa ”normaalissa” päiväkotiryhmässä.

5.1 S2-opetus ja sen tavoitteet Vantaan varhaiskasvatuksessa

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma sekä Vantaan esiopetuksen ja valmistavan opetuksen opetussuunnitelma toteaa, että jokaisella muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä eli S2 -opetukseen. S2-opetuksen tehtävänä varhaiskasvatuksessa on kehittää lapsen suomen kielen taitoa kielen eri osa-alueilla, joita ovat muun muassa vuorovaikutustaidot,

kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, sekä kielitietoisuus. Tavoitteena on, että lapsi ymmärtää ja tulee ymmärretyksi erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tavoitteena on myös, että lapsi omaksuu mahdollisimman ikätasoisien suomen kielen taidon. Lapsi oppii suomen kieltä luonnollisesti ohjatuissa tilanteissa sekä leikeissä suomenkielisten lasten kanssa. Pedagoginen vastuu kaikissa tilanteissa on kasvattajalla. (Vantaa 2018.)

Suomi toisena kielenä- opetuksessa on lähtökohtana sanavaraston kartuttaminen päivittäisissä tilanteissa. Esimerkiksi leikki, ruokailu- ja pukemistilanteet ovat otollisia mahdollisuuksia kehittää kieltä päivittäin. Oppimateriaaleina hyödyllisiä ja toimivia ovat lelut, leikit, pelit, kirjat, laulut, lorut, tarinat ja sadut. Sadutus toimii niin kielen opettamisen välineenä kuin havaintojen tekemisen menetelmänäkin. Suujumppa vahvistaa suomen kielen äänteiden tuottamista. Kielelliset leikkihetket ja pienryhmät edistävät suomen kielen oppimista, luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja auttavat lasta pääsemään mukaan ryhmään ja leikkeihin. (Vantaa 2018.)

Pedagogisesti suunnitellun päivittäisen toiminnan lisäksi vähintään viikoittain tapahtuva pienryhmätoiminta S2-lapsille edistää ja tukee lapsen kielenkehitystä. S2- opetukseen sisältyy sanaston, rakenteiden sekä kieliopin keskeisten sääntöjen harjoittelua. Tällaiset tavoitteelliset ja pedagogisesti suunnitellut suomen kielen opettamistuokiot ovat tärkeä toimintatapa S2-opetuksessa. Toimintayksikön eli päiväkodin S2- opetuksen toteutumisesta on vastuussa päiväkodin johtaja. Päiväkotiryhmän S2- opetuksen toteutumisesta on vastuussa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja. (Vantaa 2018.)

Kielitaidon kehittymistä havainnoidaan ja havaintoja dokumentoidaan esimerkiksi sanalistojen, sadutuksen, tarinankerronnan, kasvattajien tekemien havaintojen, EsKo-havainnointilomakkeen ja lapsen itsearviointin(eskarilentokone) avulla. Viisivuotiaiden S2- lasten suomen kielen osaamista ja kehittymistä seurataan Kettu-toimintamallin avulla. Esiopetusvuotta edeltävänä toimintavuotena varhaiskasvatuksenopettaja tekee yli vuoden suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa olleille 5-vuotiaille S2-lapsille Kettu-kartoituksen. Kettu kartoitus on kielellisten taitojen arviointimenetelmä ja se toteutetaan vantaalaisen ohjeistuksen mukaan.

Kartoituksesta saatu tieto käsitellään palautekeskustelussa, johon osallistuvat varhaiskasvatuksenopettaja, päiväkodin johtaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattori ja tarvittava pedagoginen henkilöstö. Kartoituksen perusteella keskustellaan siitä, millaista tukea lapsi tarvitsee esiopetusvuoden aikana. (Vantaa 2018.)

Suomi toisena kielenä- opetus on jatkumo ja varhaiskasvatuksen jälkeen perusopetuksessa maahanmuuttajataustaisilla oppilailla on mahdollisuus opiskella suomea toisena kielenä. Opetuksen päämääränä on, että oppilas saavuttaa sellaiset kielen perustaidot, että hän pystyy toimimaan ja opiskelemaan yhteisössä tasavertaisena muiden kanssa. Suomi toisena kielenä on osa äidinkielen oppimäärää. Se ei ole tukiovetusta eikä erityisopetusta, vaan sillä on omat tavoitteensa ja sisältönsä, joita opetuksessa noudatetaan. (Opetushallitus, 2019).

S2-oppimäärää käytetään silloin, kun oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella. Tällöin oppilaan osaaminen ei anna edellytyksiä toimimiseen yhdenvertaisena kouluyhteisön jäsenenä päivittäisessä vuorovaikutuksessa. S2-oppimäärän mukaisesti opiskelua toteutetaan myös silloin, kun oppilaan suomen kielen taito ei anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. S2- opetus pyrkii tukemaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista, antamaan valmiuksia vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, sekä kielen ja kirjallisuuden ymmärtämiseen. Opetus pyrkii myös siihen, että oppilas osaisi käyttää kieltä kaiken oppimisen tukena. (Opetushallitus, 2019.)

5.2 Äidinkielen ja vanhempien tuen merkitys uuden kielen oppimisessa

Hyvä oman äidinkielen taito on edellytys uuden kielen oppimiselle. Tämän vuoksi oman äidinkielen huomioiminen varhaiskasvatuksessa on tärkeää. (Dived 2020.) Äidinkieli on tunnekieli ja omat ajatukset ja tunteet osataan ilmaista tarkemmin omalla kielellä. Ihminen puhuu yllättävissä tilanteissa parhaiten omaa äidinkieltään ja vitsailu sekä sanaleikit ja leikinlasku onnistuvat äidinkielellä parhaiten. Oman äidinkielen hallitseminen on perusta uuden kielen oppimiselle. Valtakielen

oppivat parhaiten ne lapset, jotka osaavat hyvin omaa äidinkieltään. Yhdysvalloissa tutkittiin espanjaa äidinkielenään puhuvien peruskoululaisten englanninkielen taitoa. Tutkimuksessa todettiin, että parhaiten englantia oppineet olivat sellaisia espanjaa äidinkielenään puhuvia, joita oli opetettu kahdella kielellä. (Räty 2002, 156.)

Uuden kielen oppiminen on hidas prosessi. Se vaatii yleensä noin kuuden vuoden opiskelun tai kielelle altistumisen. Vieraskielisellä lapsella, joka on suomenkielisessä ympäristössä, menee sanavaraston kehittämisessä samalle tasolle ikätovereiden kanssa noin kaksi vuotta. (Räty 2002, 126.) Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on saada lapselle toiminnallinen kaksikielisyys. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi pystyy kommunikoimaan kahdella kielellä ja vaihtamaan näitä kieliä, vaikka taidot näissä kielissä eivät olisi samalla tasolla. Toinen kieli on tarkoitus oppia oman äidinkielen rinnalle, ei korvaamaan sitä. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 92.) Suurin osa lapsista oppii kielet peräkkäin, toisen kotona ja toisen varhaiskasvatuksessa. (Halme & Vataja 2011, 14-15).

On tärkeää, että osaa riittävästi valtakieltä pärjätäkseen yhteiskunnassa. Vierasta kieltä voi osata eri tasoilla: postinjakaja tarvitsee erilaista kielitaitoa kuin esimerkiksi opettaja. Vieraan kielen oppimiseen vaikuttaa oman äidinkielen taito sekä elämäntilanne ja valmius oppia uutta. Maahanmuuttajaperheillä voi olla tilanne, jossa ei tiedetä, jäävätkö he pysyvästi Suomeen, jolloin motivaatio kielen oppimiseen voi olla matala ja se heijastuu myös lapsiin. (Räty 2002, 155.) Kaksi ja moni

Vanhempien on tärkeää käyttää omaa äidinkieltään lasten kanssa johdonmukaisesti siten, etteivät sekoita kieliä keskenään. Vaikka lapsi puhuisikin suomea kotona, on hyvä, että vanhemmat pitävät yllä omaa äidinkieltä puhumalla sitä lapselle. Lapsen oman äidinkielen taitoa voi rikastuttaa yhteisillä luku-, kirjoitus-, tarinankerronta- ja leikkihetkillä. Joidenkin maahanmuuttajavanhempien on vaikea ymmärtää oman kielen puhumisen ja opettamisen tärkeyttä lapselle. Olennaista on, että lapsi ja vanhemmat saavat ympäristöstä arvostusta omalle kielelleen. (Räty 2002, 155.) Kasvatuksessa on pyrittävä siihen, ettei lapsi koe olevansa kahden kulttuurin välissä. (Halme & Vataja 2011, 11). Lapsi, joka kokee, että hänen oma äidinkielensä on kaunis ja arvostettu, haluaa oppia sitä, kun taas lapsi,

joka häpeää omaa äidinkieltään, taantuu äidinkielen taidoissaan eikä opi. (Räty 2002, 155.)

Kaksi- ja monikielisyys kehittyy puhumalla ja elämällä monikielisessä ympäristössä. (Hassinen 2005, 13). Tuettaessa lasta kaksikieliseksi on huomioitava, että lapsella on mahdollisuus kuulla ja käyttää kumpaakin kieltä luonnollisissa tilanteissa sekä lasten että aikuisten kanssa. Vanhempien tulee olla tietoisia kielen merkityksestä ja heidän tulee tehdä päätös opettaa lapselle molemmat kielet. Asenteet kielen oppimiseen tulee olla myönteiset, sillä tämä kasvattaa motivaatiota kielen oppimiseen. On merkityksellistä, että lapsi saa sekä äidinkielen että valtakielen opetusta päivähoitossa ja että lapsen yksilölliset edellytykset kielen oppimiseen ovat riittävät. (Räty 2002, 156.) Vanhempia kannattaa tukea oman äidinkielen käytössä ja sen merkityksen ymmärtämisessä. Vanhemmille ja lapsille kielten näkyvillä oleminen varhaiskasvatuksessa osoittaa, että perheen kieli on arvokas ja hyväksytty. (Dived 2020.)

5.3 Kielenoppimisen haasteet

Jos suomen kielen omaksumisessa ja oppimisessa on haasteita, on S2- lasten kanssa tärkeää erottaa ja selvittää, johtuuko se kielellisen kehityksen vaikeudesta vai vain suomen kielen oppimisvaikeudesta. Tällaisessa tilanteessa on välttämätöntä selvittää vanhemmalta, onko lapsi oppinut oman äidinkieltensä hyvin ja minkä ikäisenä alkoi sitä puhumaan. Kielellisen kehityksen vaikeuksilla tarkoitetaan usein laajaa kirjoa dysfasiasta lukihäiriöön asti. Leikki-ikäisen ja sitä nuoremman kielihäiriöisen lapsen puhe on yleensä vähäistä tai epäselvää. Tuki-toimien tarve varhaiskasvatuksessa arvioidaan kuntoutussuunnitelmaa tehdessä. (Keskinen & Virjonen 2004, 211-213.)

Kielellisen erityisvaikeuden vuoksi lapsen puhe kehittyy usein hitaammin kuin ikätovereilla. Sanojen oppiminen voi olla hidasta tai jo opitut sanat jäävät pois käytöstä. Kielellisen erityisvaikeuden omaavalla lapsella voi olla vaikeuksia puheen tuottamisessa, puheen ja kuullun ymmärtämisessä sekä sosiaalisissa tilanteissa. (Hämäläinen & Oksanen 2015, 16-17.)

Lapset, joilla on kielellisiä pulmia, tarvitsevat kannustusta ja rohkaisua vuorovai-
kutukseen, mutta myös selkeät rajat toiminnalleen. Lapsen minäkäsityksen muo-
dostumisen kannalta on tärkeä, että kielellistä pulmaa ajateltaisiin enemmänkin
ominaisuutena kuin ongelmana. Näin lapsen on helpompi hyväksyä itsensä ja
hän saa toimia ja touhuta kuten muutkin lapsen. Päivähoitohenkilöstön on hyvä
tukea vanhempia niin, että lapsi saa perheensä kannustuksen ja rohkaisun sekä
rajat ja näiden kautta terveen minäkäsityksen ja itsetunnon. Päiväkodin henkilös-
tön on myös hyvä tiedostaa, että emotionaalisella ilmapiirillä on iso merkitys eri-
tyisesti ryhmässä, jossa on kielellisiä vaikeuksia omaava lapsi. (Keskinen & Vir-
jonen 2004, 211-213.)

6 Aiheesta aikaisemmin tehdyt opinnäytetyöt ja tutkimukset

Tästä aiheesta on tehty töitä aiempina vuosina, esimerkiksi opinnäytetyön muo-
dossa. Maanselkä (2015) toteutti tutkimuksellisen opinnäytetyön, jonka aiheena
oli kielenkehityksen tukeminen päiväkotiryhmässä. Tämä tutkimus käsitteli var-
haiskasvatusikäisen lapsen kielen kehitystä ja kielen kehityksen tukemista.
Maanselkä halusi opinnäytetyössään selvittää, miksi kielen kehitys on tärkeää
lapsen tasapainoisen kasvun tukemisessa varhaiskasvattajien mielestä. Lisäksi
selvitettiin, miten varhaiskasvattaja voi tukea lapsen yksilöllistä kielen kehitystä
päiväkotiryhmässä, jossa on erilaisia kielen oppijia. Tutkimus oli laadullinen, ja se
toteutettiin haastattelemalla neljää varhaiskasvattajaa, jotka työskentelevät päi-
väkodissa. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina päiväkodin tiloissa.
(Maanselkä 2015, 2.)

Maanselän aineistosta kävi ilmi, että varhaiskasvattajat tukevat lapsen kielen ke-
hitystä lukuisilla eri tavoilla. Varhaiskasvattajat kokivat voivansa tukea lapsen kie-
lenkehitystä muun muassa kuvien avulla, pienryhmätoiminnoilla, kielitietoisella
puheella arjessa sekä ohjaamisella. Sallivan ilmapiirin luominen päiväkotiryh-
mään nähtiin tärkeänä. Hyvä kasvatuskumppanuus nähtiin myös yhtenä tär-
keänä tekijänä lapsen kielen kehityksen tukemisessa. Varhaiskasvattajien mie-

lestä kielen kehitys on tärkeää ennen kaikkea sosiaalisten suhteiden ja itsetunnon kannalta. Aineiston perusteella varhaiskasvattajat ovat sitä mieltä, lapsen että kieli kehittyy kontaktissa muiden lasten kanssa. (Maanselkä 2015.)

Ryynänen ja Pulkkinen (2018) tekivät Pohjois-Karjalaiseen päiväkotiin toiminnallisen opinnäytetyön, jonka aiheena on suomi toisena kielenä (S2) -lasten kielellisen kehityksen tukeminen päiväkodin varhaiskasvatuksessa. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tukea S2-lasten kielellistä kehitystä eräässä päiväkodissa Pohjois-Karjalassa. Heidän tavoitteenaan oli kehittää lasten suomen kielen taitoa päiväkodissa. (Ryynänen & Pulkkinen 2018, 2.)

Ryynänen ja Pulkkinen tekivät päiväkodin käyttöön menetelmäpankin, jossa oli menetelmiä kielenkehityksen tukemiseen. Menetelmäpankkiin oli toivottu päiväkodilta monipuolisia menetelmiä, jotka olisivat helposti otettavissa käyttöön päiväkodin arjessa. He haastattelivat päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajia menetelmäpankkia varten. He olivat toteuttaneet lisäksi kolme S2-lasten ohjauskerhoa, joissa he havainnoivat menetelmien soveltuvuutta. Opinnäytetyön tuotokseksi syntyi menetelmäpankki sekä konkreettinen materiaali päiväkodin käyttöön. Menetelmäpankkiin he olivat koonneet erilaisia toiminnallisia menetelmiä, pelejä, leikkejä, loruja ja lauluja. Päiväkodin henkilökunnan palaute osoitti, että menetelmäpankkia pidettiin monipuolisena sekä hyvänä työkaluna S2-lasten kielellisen kehityksen tukemiseen. Menetelmät ja harjoitukset ovat myös muokattavissa eri-ikäisten S2-lasten käyttöön. (Ryynänen & Pulkkinen 2018, 2.)

Laamanen ja Vihavainen (2012) käsittelivät opinnäytetyössään maahanmuuttajataustaisten lasten suomen kielen tukemista päiväkotiryhmässä. He selvittivät opinnäytetyössään yhden Etelä-Savon kunnan päivähoiton työntekijöiltä, kuinka maahanmuuttajataustaisten lasten suomen kielen kehitystä tuetaan, miten tukitoimet ja lasten tarpeet kohtaavat sekä millaisia haasteita ja kehittämisen kohteita työssä työntekijöiden mielestä ilmenee. He toteuttivat opinnäytetyön tutkimuksen teemahaastattelujen avulla. (Laamanen & Vihavainen 2012, 2.)

Seppänen teki vuonna 2015 pro gradu- tutkielman, jonka aiheena oli ”eri kieli- taustaisten lasten suomen kielen tukeminen päiväkodissa” Pro-gradu-tutkielman

tavoitteena oli selvittää, miten eri kielitaustaisten lasten suomen kielen kehitystä voidaan tukea päiväkodissa. Tutkielman tarkoituksena oli haastatella varhaiskasvatuksen opettajia siitä, millaisia kielen tukemisen menetelmiä päiväkodin arkitöiminnoissa ja ohjatuissa tuokioissa käytetään. Tämän tutkielman johtopäätöksenä voitiin todeta, että eri kielitaustaisten lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen perustuu hyvin pitkälti samoille lähtökohdille ja periaatteille kuin suomenkielistenkin lasten kanssa. Tutkielma osoitti, että varhaiskasvattajat käyttivät monipuolisesti erilaisia menetelmiä tukena eri kielitaustaisten lasten suomen kielen opettamisessa. Tärkeimpinä tukimuotoina esille nousivat leikki, pienryhmätoiminta ja lapsihavainnointi. (Seppänen 2015, 2.)

Taskinen teki vuonna 2017 väitöskirjan ”Ne voi opita toisilta”, joka on kasvatus-tieteellinen design-tutkimus maahanmuuttajaoppilaiden osallisuutta edistävästä luokkakäytännöistä. Tutkimuksen pohjana oli sosiokulttuurinen oppimiskäsitys ja sen piirissä kehitetty funktionaalinen kielenoppimiskäsitys. Tutkimustulokset osoittivat, että osallisuuden kannalta on olennaista, että maahanmuuttajaoppilas saa luokasta jonkun avainhenkilön. Myös osa aktiivisuus ja kommunikointihalukkuus olivat tärkeitä tekijöitä osallisuuden edistymisessä. Opettajan rooli maahanmuuttajalasten osallisuuden edistäjänä on keskeinen. Hän ei voi pakottaa osallisuuteen, mutta hän kykenee luomaan osallisuuden tavoittelun mahdollistavia tilanteita. (Taskinen 2017, 5.)

7 Opinnäytetyön lähtökohdat

7.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tukea S2-lasten kielen kehitystä Rautkallion päiväkodissa Vantaalla. Tavoitteena oli kehittää päiväkodin kielellisen kehityksen tukemisen menetelmiä sekä tuottaa menetelmäpankki S2-lasten kielellisen kehityksen tukemiseksi päiväkodin käyttöön.

Kartoitin tietoa haastattelemalla päiväkodin työntekijöitä siitä, mitkä ovat toimivia tapoja ja menetelmiä tukea lapsen kielenkehitystä päiväkodissa. Näiden haastatteluiden pohjalta suunnittelin yhdessä päiväkodin varhaiskasvattajien kanssa kielellisiä pienryhmäohjauksia, jotka toteutin myös käytännössä.

7.2 Toimeksiantaja

Toimeksiantajani on Rautkallion päiväkotitoimi, joka sijaitsee Havukoskella Vantaalla. Olin keväällä 2019 harjoittelussa Rautkallion päiväkodissa, jossa yli 80 % lapsista puhuu jotain muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään. Siellä käytyjen keskustelujen pohjalta totesimme tarpeen näiden lasten suomen kielen kehittymisen tukemiselle sekä S2- materiaalipankille. Opinnäytetyöni nimi on ”S2- lasten kielenkehityksen tukeminen päiväkodin varhaiskasvatuksessa sekä S2- materiaalipankki Vantaan varhaiskasvatukselle.”

Rautkallion päiväkodissa on neljä lapsiryhmää 1-5-vuotiaille lapsille. Toiminta-ajatus perustuu sille, että kaikki perheet ja lapset ovat erilaisia. Tavoitteena on, että yhdessä toisia kunnioittaen rakennetaan lapsille turvallista kasvu- ja oppimisympäristöä. Rautkallion päiväkotitoimi huomioi lapset yksilöinä ja tukee lasten luovuutta ja oman persoonallisuuden kehittymistä sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen. Suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti toimimalla Rautkallion päiväkotitoimi tarjoaa lapsille kehitystason mukaista haasteellista toimintaa. (Vantaan kaupunki 2019.)

Rautkallion päiväkodin toimintaa ohjaa Vantaan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman perustana on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018 (Opetushallitus 2018).

8 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

8.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on yksi ammattikorkeakoulun opinnäytetyömuoto. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, käytännön toiminnan opastamista, toiminnan järjestämistä tai toiminnan järjeistämistä. Toiminnallinen opinnäytetyö voi koulutusalan mukaan olla opas tai ohjeistus, tai esimerkiksi jonkin tapahtuman suunnittelu. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 24.) Valitsin toiminnallisen opinnäytetyön menetelmäksi, sillä minua kiinnosti käytännöllinen, arjen tasolla tapahtuva kielen kehityksen tukemiseen pyrkivä toiminta. Näitä valmiuksia tulen myös tarvitsemaan tulevassa työssäni. Halusin myös kehittää päiväkodille konkreettisen materiaalipankin, josta on hyötyä tulevaisuudessa.

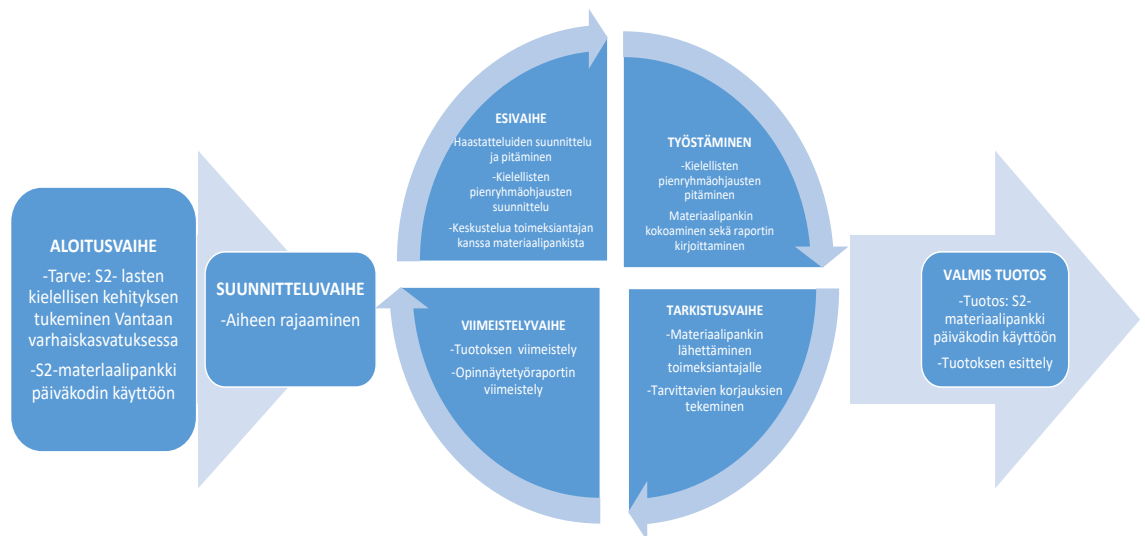
Opinnäytetyö voidaan tehdä kehittämistoimintana, jolloin tulokset voivat palvella tuotoksen syntymistä monin tavoin. Kehittämistyöllä on kuitenkin omat sääntönsä, joita on noudatettava. Kehittämistyön prosessinomaista perusrakennetta on kuvattu kahdella eri mallilla, lineaarimallilla sekä spiraalimallilla. (Salonen 2003, 13-14.)

Linearisessa mallissa työskentelyvaiheet etenevät kaavamaisesti, sekä seuraavat ajallisesti toisiaan laaditun kehittämistyösuunnitelman tässä tapauksessa opinnäytetyösuunnitelman mukaisesti. Spiraalimalli on lähellä sosiokulttuurista mallia. Siinä tunnistetaan ja otetaan huomioon kehittämistoiminnan inhimilliset, kulttuuriset ja sosiaaliset piirteet. Ne ovat jatkuvasti läsnä, eikä ihmisiä toimijoina jätetä huomiotta. (Salonen 2003, 13-14.)

Mallia, jossa on yhdistetty elementtejä kummastakin edellä mainitusta mallista, kutsutaan konstruktivistiseksi malliksi. Se sisältää ajatuksen kehittämishankkeen huolellisesta suunnittelusta, hankkeen vaiheistuksesta, toiminnasta oppimisesta, osallisuudesta ja tutkimuksellisesta kehittämisotteesta eli koko kehittämistoiminnan riittävästä ymmärtämisestä ja hallinnasta. (Salonen 2003, 16-19.)

8.2 Opinnäytetyötä ohjaava malli

Oma opinnäytetyöprosessini eteni Salosen kehittämishankkeen konstruktivistisen mallin mukaan. Alla olevassa kuviossa on havainnollistettu Salosen mallin mukaan etenevää opinnäytetyöprosessia. (Salonen 2013, 20.)

Kuvio 1. Toiminnallisen opinnäytetyön eteneminen konstruktivisen mallin mukaan (Salonen 2013, 20).

8.3 Tiedonhankinnan menetelmät

Toiminnallisissa opinnäytetöissä tiedonkeruu on keskeinen osa toteutusta. Yleisin syy käyttää selvitystä toiminnallisissa opinnäytetöissä on, että halutaan toteuttaa tapahtuma tai tuote kohderyhmäläisille heidän tarpeisiinsa perustuen, mutta kohderyhmää ei vielä tiedetä tai sen tarpeita ei tunneta. Peruskysymyksiä ennen selvityksen tekemistä on: millaista tietoa opinnäytetyön tueksi tarvitaan? Miksi tämä tieto on tarpeellista opinnäytetyön onnistumiseksi? Missä tai kenellä tämä tieto on saatavissa ja millä tavalla? (Vilka & Airaksinen 2003, 57-58.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuskäytäntöjä käytetään väljemmässä merkityksessä kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Tiedonkeräämisen keinot ovat kummassakin silti samat. Toiminnallisissa opinnäytetöissä pyritään turvaamaan saadun tiedon laatu käyttämällä valmiita tutkimuskäytäntöjä perustalla. Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole aina välttämätöntä analysoida kerättyä aineistoa yhtä tarkasti ja järjestelmällisesti, kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. (Vilka & Airaksinen 2003, 57-58.)

Toteutin tiedonkeruun teemahaastatteluiden avulla. Teemahaastattelu on laadullinen tutkimusmenetelmä, joka mahdollistaa aineiston keräämisen vapaammin puolistrukturoitujen kysymystensä avulla. Se on hyvä tutkimusmenetelmä, kun tarkoituksena on konsultoida asiantuntijoita tai saada tietoa johonkin tiettyyn teemaan liittyen. (Vilkka & Airaksinen 2003, 63.) Pidin haastattelut päiväkodilla helmikuussa 2020. Haastattelin päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajia sekä lastenhoitajia kielenkehityksen tukemisesta ja siihen käytetyistä menetelmistä haastattelurunkoni (Liite 2) avulla. Nauhoitin haastattelun ja kysyin tähän luvan haastateltavalta. Nauhoituksen lisäksi kirjasin ylös tärkeimpiä, opinnäytetyöni kannalta merkityksellisiä asioita.

Litterointi tarkoittaa tiivistettynä haastattelu- tai keskusteluaineiston purkamista kirjalliseen muotoon. (Litterointilinkki 2013.) Litteroin haastatteluista saadun sisällön kirjalliseen muotoon tarkentamalla ja lisäämällä kunkin kysymyksen kohdalle tietoja, joita jo haastattelutilanteessa olin kirjannut ylös. En kokenut tarvetta sanataarkalle litteroinnille enkä eritellyt vastaajia, sillä näillä seikoilla ei ollut opinnäytetyöni kannalta merkitystä. Litteroitua aineistoa tuli yhteensä kahdeksan sivua, joista opinnäytetyöni kannalta merkityksellisiä tuloksia erittelen seuraavassa kappaleessa.

Haastatteluissa kävi ilmi, että päiväkodilla on tällä hetkellä kielenkehityksen tukemisessa käytössä kuvia puheen tukena, tukiviittomia, leikin sanoittamista, ohjeiden pilkkomista osiin, pienryhmätoimintoja, yhteislauluja- ja leikkejä, kuvakirjoja, käsinukkeja sekä selkeästi puhuttu suomen kieli. Lapsen kielenkehityksen tason seuraamisessa on käytössä suomen kielen seurantalomake, jolla arvioidaan kielen eri osa-alueiden tasoa. 3-5- vuotiaille lapsille päiväkodissa on käytössä Kettutesti. Kettutesti on puheen ja kielenkehityksen arviointimenetelmä 3-vuotiaille. Se on suunniteltu sekä päiväkotien, lastenneuvoloiden että puheterapeuttien tarpeisiin. Sitä käytetään myös monikielisten lasten suomen kielen arvioinnissa suuntaa antavana välineenä. Testissä kartoitetaan kielitaidon eri osa-alueet. (Peda.net 2020.)

Kysyin haastattelussani mitä menetelmiä varhaiskasvattajat toivoisivat lisää kielenkehittymisen tukemiseen päiväkotiin. Tuli toiveita esimerkiksi valmiista vaatesanastosta, lauluista ja loruista sekä kuvitetuista lauluista. Toivottiin myös suujumppaa sekä erilaisia leikkejä, jossa kommunikoidaan kielen tai äänteiden avulla sekä ollaan vuorovaikutuksessa muiden lapsien kanssa (esimerkiksi evoluutioleikki). Toivottiin myös teema-muistipeliä. Haastateltavat totesivat, että olisi helppoa, jos olisi jokin valmis materiaali, jonka voisi napata mukaan lähtiessään ohjaamaan S2-ryhmää.

Haastattelin myös muutamia vanhempia saadakseni lisää kokemustietoa opin- näytetyöhöni. Kartoitin tietoa esimerkiksi siitä, kuinka moni lapsi käyttää suomen kieltä ainoastaan päiväkodissa sekä siitä, onko lapsi oppinut oman äidinkieltensä ikätasoon nähden normaalisti. Jos lapsella on kielen oppimisen kanssa ongelmia, vanhemmilta saadun tiedon pohjalta pystytään kartoittamaan sitä, onko kyse kielellisestä vaikeudesta vai pelkästään suomen kielen oppimisvaikeudesta. Kävi ilmi, että haastattelemini vanhempien lapset puhuvat omaa äidinkieltään sujuvasti. Kyseiset lapset olivat myös alkaneet puhumaan sanoja jo hyvin varhain.

Haastatteluja suunnitellessani minun täytyi tehdä kysymyksistä sellaisia, etteivät ne johdattele haastateltavaa. Ennen haastatteluja minun täytyi saada vanhempia suostumaan haastatteluun ja selittää, mistä on kysymys ja miksi toteutan haastattelun. Haastattelut toteutuivat konkreettisesti niin, että kun vanhemmat hakivat lasta päiväkodista, kysyin heiltä, onko heillä aikaa vastata muutama kysymykseen. Kaikki vanhemmat, joita pyysin haastatteluun, suostuivat siihen.

8.4 Osallistaminen ja osallistuminen

Osallistuminen perustuu ennen kaikkea dialogiin, jonka kautta osapuolet voivat avoimesti tarkastella kehittämistoiminnan perusteita, toimintatapoja ja tavoitteita. Asiakkaiden, työntekijöiden ja muiden ryhmien osallistumisesta on monenlaista hyötyä kehittämistoiminnassa. Yhteistyökumppaneiden osallistaminen lisää si-

toutumista kehittämiseen. Osallistumisella on kaksi suuntaa. Kehittäjät osallistuvat käytännön toimintaan, mutta myös toimijat osallistuvat kehittämiseen. Kehittäjän rooli voi vaihdella. Monissa kehittämistoiminnoissa kehittäjät ovat aktiivisia toimijoita ja toimijat aktiivisia kehittäjiä. (Toikko & Rantanen 2009, 89-101.)

Osallistuminen voi tarkoittaa kehitettävän aiheen ja kehitystyö viemistä heidän omaan toimintaympäristöönsä. Toimijat kokeilevat kehitettävää asiaa käytännössä. Tällaiseen kehittämiseen toimijoiden on yleensä helppo osallistua, sillä he toimivat omassa toimintaympäristössään, mutta osallistuvat silti kehittämistoimintaan. (Toikko & Rantanen 2009, 89-101.) Osallistin päiväkodin varhaiskasvattajia haastatteleamalla heitä ja ottamalla huomioon heidän mielipiteensä suunnitellesani pienryhmäohjauksia. Pyysin heiltä myös vinkkejä esimerkiksi menetelmistä, joita olisi hyvä käyttää pienryhmäohjauksissa. Pyysin jokaisen ryhmän varhaiskasvatuksenopettajaa valitsemaan ryhmästään yhden lapsen, jolla olisi eniten tarvetta kielelliselle pienryhmätoiminnalle ja näin sain neljän lapsen ryhmän, jota ohjasin kolme kertaa.

8.5 Arviointimenetelmät

Arviointi on kehittämisprosessissa analyttisin osa-alue. Siinä analysoidaan kehittämistoiminnan perusteluja, organisointia ja toteutusta. Kehittämistoiminnassa voidaan käyttää prosessiarviointia, joka nimensä mukaisesti niveltyy tiiviisti kehittämisprosessiin. Tällöin tietoa kerätään ja arvioidaan vaiheittain. Arviointiaineistot voivat koostua virallisen ja epävirallisen kehittämistoiminnan dokumentaatiosta. Perinteisen tutkimuksen sijaan siis kehittämistoiminnassa muodostuu useita aineistoja, jotka analysoidaan jo prosessin aikana. Aineistoja kerätään ja arvioidaan, koska niiden avulla kehittämistoimintaa voidaan kohdentaa ja täsmentää. (Toikko & Rantanen 2009, 82-86.)

Arvioin omaa työskentelyäni ja pienryhmien ohjaamistani itsereflektion ja reflektiopäiväkirjan avulla. Reflektiivisyys on sosiaalityölle ominaista, oman toiminnan kriittistä analyysiä. Sen tarkoitus on luoda pohjaa oman työn ja toiminnan kehittämiseksi ja edistää oppimista. Reflektiopäiväkirja on henkilökohtainen kuvaus omasta ajattelusta, ammatillisesta kasvusta ja oppimisesta koulutuksen aikana.

(Käytännönopettajakoulutus 2014, 1.) Arvioin toimintaani myös lapsilta saadun palautteen pohjalta. Havainnointi pienryhmäohjauksia pitäessä oli tärkeä osa arviointia. Lasten välittömät reaktiot, ilmeet ja eleet eri tilanteissa olivat todella tärkeää huomioida, kun kielellinen viestintä on haasteellista. Ideaalitalanne olisi ollut, jos toinen varhaiskasvattaja olisi ollut seuraamassa ohjausten pitoani. Tällöin hän olisi voinut antaa minulle palautetta omasta toiminnastani ja käyttämieni menetelmien sopivuudesta kyseisissä tilanteissa.

Lähetin materiaalipankin toimeksiantajalleni arvioitavaksi sähköisesti, sillä voimassa ollut liikkumiskielto, covid-19- pandemian johdosta esti minua menemästä konkreettisesti paikanpäälle Uudenmaan alueelle, jossa päiväkotit sijaitsee. Pyyksin toimeksiantajaltani korjausehdotuksia ja palautetta materiaalipankistani. Päiväkodin varhaiskasvattajat voivat myös itse tulevaisuudessa kehittää materiaalipankkia halutessaan. Materiaalipankki jää Rautkallion päiväkodille varhaiskasvattajien käyttöön ja tueksi.

9 Opinnäytetyöprosessi

9.1 Aloitusvaihe

Aloitusvaihe on kehittämishankkeen ensimmäinen vaihe. Aloitusvaiheessa tulee selville kehittämistarve. Seuraavaksi keskustellaan ideoista ja työskentelyn onnistumisen kannalta merkityksellisistä asioista. (Salonen 2003, 16-19.) Kävin tätä keskustelua Rautkallion päiväkodin johtajan kanssa kesällä 2019 ollessani siellä kesätoimissa. Kerroin hänelle ideastani, eli S2- lasten kielenkehityksen tukemisesta, josta ajattelin tehdä opinnäytetyön.

Yhdessä toimeksiantajani kanssa mietimme, onko tällaiselle opinnäytetyölle tarvetta päiväkodissa ja ketkä siitä hyötyisivät. Päiväkodin johtajan mielestä tarvetta tällaiselle oli, joten lähdin työstämään ideaani. Opinnäytetyöni aiheeksi muodostui ”S2- lasten kielenkehityksen tukeminen päiväkodin varhaiskasvatuksessa sekä materiaalipankki Vantaan varhaiskasvatukselle”. Hain tutkimuslupaa Van-

taan kaupungilta aloitusvaiheessa opinnäytetyön tekemistä varten. Sain tutkimusluvan tammikuussa 2020, jonka jälkeen pystyin siirtymään suunnitteluvaiheeseen.

9.2 Suunnitteluvaihe

Aloitusvaihetta seuraa suunnitteluvaihe, jossa hankkeesta tehdään kirjallinen kehittämissuunnitelma, tässä tapauksessa opinnäytetyösuunnitelma. Suunnitelman tulee pitää sisällään tavoitteet, ympäristöt, vaiheet, toimijat eli avainhenkilöt, materiaalit ja aineistot, tiedonhankintamenetelmät, dokumentointitavat ja tuotettujen dokumenttien käsittely sen hetkisen tiedon mukaisella tarkkuudella. (Salonen 2003, 16-19.)

Keskustelin tässä vaiheessa toimeksiantajani eli Rautkallion päiväkodin johtajan kanssa tämän opinnäytetyön toteutuksesta. Keskustelimme siitä, mitä kaikkea opinnäytetyö pitäisi sisällään ja mitä sen toteuttaminen käytännössä tarkoittaisi. Harkittava oli myös, minkä tiedon saaminen on kehittämistyön ja opinnäytetyön kannalta olennaista ja mitä kannattaa tiedonkeräämisvaiheessa kysellä haastattavilta. Tärkeää oli miettiä, keneltä saan tarvittavan tiedon päästäkseni kehittämistoiminnan seuraavaan vaiheeseen.

9.3 Esivaihe

Suunnitteluvaiheen jälkeen opinnäytetyön tekijät siirtyvät siihen ympäristöön, jossa varsinainen työskentely tapahtuu. Kenttätyöskentelyn esivaihe voi olla lyhyt ja käytännössä vain suunnitelman nopeaa läpikulkua sekä tulevan työskentelyn organisointia yhdessä. (Salonen 2003, 16-19.) Kentällä työskentely tarkoitti tässä opinnäytetyössä sitä, että menin Rautkallion päiväkotiin ensin keräämään tietoa eli tässä tapauksessa toteuttamaan haastatteluita.

Haastattelin päiväkodin varhaiskasvattajia menetelmistä, joita oli jo käytössä päiväkodissa kielenkehityksen tukemisessa sekä siitä mitä menetelmiä he toivoivat

materiaalipankkiin. Pidin haastatteluita päiväkodin varhaiskasvattajille saadakseni tietoa lasten sen hetkisestä kielen kehityksen tasosta sekä menetelmistä, joita päiväkodilla oli jo käytössä kielenkehityksen tukemisessa. Näiden haastatteluiden pohjalta suunnittelin kielelliset pienryhmäohjaukset. Hankkiakseni lisätietoja opinnäytetyön raporttiani varten taustoitin lasten kielenkehitystä haastatteleamalla myös vanhempia. Tämä selkeytti kokonaiskuvaa S2-lasten kielenkehityksen tilanteesta.

9.4 Työstövaihe

Kehittämishankkeen toiseksi tärkein vaihe suunnitteluvaiheen jälkeen on työstövaihe. Tässä vaiheessa työskennellään yhdessä, jopa päivittäin, kohti yhdessä sovittua tavoitetta ja tuotosta. Työstövaihe nähdään koko kehittämishankkeen vaativimpana vaiheena. Tässä vaiheessa realisoituvat kaikki osatekijät: toimijat ja heidän roolinsa sekä vastuunsa, materiaalit ja aineistot. Huomiota vaativat myös dokumentointitavat. (Salonen 2003, 16-19.)

Tämä vaihe on ammatillisen oppimisen kannalta todella tärkeä vaihe, mutta se on työskentelystä vastaaville henkilöille vaativa ja raskaskin. Tämän työstämisessä aktivoituvat monet työskentelyn edellytykset kuten suunnitelmallisuus, vastuullisuus, itsenäisyys, vuorovaikutteisuus, itsensä kehittäminen epävarmuuden sieto ja sitkeys. Siksi vertaistuki, ohjaus ja palaute ovat tässä vaiheessa ensiarvoisen tärkeässä asemassa. (Salonen 2003, 16-19.)

Pidin Rautkallion päiväkodissa kielellisiä pienryhmiä lapsille, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi. Valitsimme yhdessä päiväkodin varhaiskasvattajien kanssa jokaisesta ryhmästä yhden lapsen, jonka uskoimme hyötyvän näistä ohjauksista eniten. Päiväkodissa on neljä ryhmää, joten ohjauksissani oli neljä lasta. Pidin ohjaukseni yhden viikon aikana. Ohjauksia oli yhteensä kolme noin 15 minuutin tuokiota. Varhaiskasvattajien haastatteluiden sekä pienryhmissä käyttämiäni harjoitusten pohjalta aloin kerätä päiväkodille materiaalipankkia, jossa on erilaisia kielenkehittämisen tukemiseen tarkoitettuja menetelmiä. Pidin kielellisiä

pienryhmäohjauksia saadakseni kokemustietoa materiaalipankin kokoamista varten.

9.5 Tarkistusvaihe

Tässä vaiheessa toimijat arvioivat syntynyttä tuotosta yhdessä ja palauttavat sen tarvittaessa takaisin työstövaiheeseen tai suoraan viimeistelyvaiheeseen. Vaiheena tämä on yleensä lyhyt ja kertaluontoinen. (Salonen 2003, 16-19.)

Keskustelimme päiväkodin varhaiskasvattajien sekä päiväkodin johtajan kanssa työskentelymallistani ja käyttämäni menetelmistä ja mietimme, olivatko ne toimivia pienryhmien vetämisessä. Toimeksiantajani mielestä käyttämäni menetelmät tukivat perustellusti S2-lasten suomen kielen kehitystä.

Käytyjen keskustelujen pohjalta materiaalipankkiin tuli vielä joitain muutoksia ja korjauksia. Lisäsin materiaalipankkiin kuvia sanaston tueksi. Tiivistin materiaalipankkiin suomen kielen oppimisen kannalta keskeisiä sanastoja, kielioppia sekä harjoituksia.

9.6 Viimeistelyvaihe

Viimeistelyvaiheeseen on hyvä varata aikaa, sillä se voi kestää yllättävänkin kauan. Vaihe on yleensä vaativa ja työllistää opiskelijan, sillä siinä on viimeisteltävä sekä tuotos, että kehittämishankeraportti. Näistä yhdessä muodostuu toiminnallinen opinnäytetyö. (Salonen 2003, 16-19.)

Kun olin päättänyt mitä menetelmiä halusin sisällyttää materiaalipankkiin, tuli tämä tuotos koota yhdeksi oppaaksi. Samaan aikaan täytyi kirjoittaa itse opinnäytetyöraportti, jonka osana ja liitteenä materiaalipankki on. Hain lisää teoretietoa opinnäytetyön sekä siihen sisältyvän materiaalipankin tueksi ja tarkastelin tuotosta kriittisesti. Hain teorian pohjalta myös perusteluja materiaalipankkiin valitsemiini menetelmiin. Lähetin materiaalipankin toimeksiantajalleni mahdollisia korjausehdotuksia varten.

9.7 Valmis tuotos

Yleensä kehittämishankkeen tuloksena syntyy jokin konkreettinen tuotos esimerkiksi malli, esite, opas, kirja tai esite. Tuotos tehdään viimeistelyvaiheessa yhdessä kehittämishankeraportin kanssa ja se on osa raporttia. (Salonen 2003, 16-19.) Toiminnallisissa opinnäytetöissä on yksi yhteinen piirre, oli kysymys sitten jonkin kirjallisen tuotteen tuottamisesta tai tapahtuman järjestämisestä: viestinnällisin ja visuaalisin keinoin pyritään luomaan kokonaisuus, josta voi tunnistaa tavoitellut päämäärät. (Vilka & Airaksinen 2003, 51.)

Ohjeistusten, oppaiden, käsikirjojen sekä tietopakettien kohdalla on lähdekritiikki erityisessä asemassa. Täytyy pohtia, mistä tiedot oppaaseen on hankittu (kirjallisuus, tutkimukset, internet, lait, asetukset). Täytyy myös osata kuvata, miten käytettyjen tietojen oikeellisuus ja luotettavuus on varmistettu. (Vilka & Airaksinen 2003, 52-53.) Toiminnallisen opinnäytetyöni tuotokseksi syntyi S2- materiaali-pankki päiväkodin varhaiskasvattajien käyttöön ja lasten kielen kehittämisen tueksi.

10 Kielellisten pienryhmäohjausten tavoitteet ja sisällöt

Päiväkodin varhaiskasvattajille pitämieni haastatteluiden ja niistä saamieni tietojen ja ideoiden pohjalta suunnittelin ja pidin päiväkodilla kielellisiä pienryhmäohjauksia. Ohjasin kielellisiä pienryhmiä kolme kertaa yhden viikon aikana. Ryhmään osallistui neljä lasta, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi. Nämä lapset valikoitiin yhdessä päiväkodin ryhmien aikuisten kanssa ja mietittiin muun muassa, ketkä lapsista näistä ohjauksista hyötyisivät eniten.

Tavoitteena oli, että ryhmässä opetellaan kieltä "ilon kautta". Tärkeää oli ohjaajana osata tehdä oppimisesta hauskaa lapselle, olla itse innostava sekä kannustaa lasta ja kehua onnistumisista. Suunnittelin ohjaukset siten, että jokainen me-

netelmä ja harjoitus, jota ohjauksissa käytin, tukee perustellusti kielen kehittymistä. Pidin kielellisiä pienryhmäohjauksia kootakseni opinnäytetyön tuotosta eli materiaalipankkia. Pienryhmäohjausten suunnitelmat ovat myös tämän raportin liitteenä (3).

10.1 Ensimmäinen ohjaukset

Ensimmäinen ohjaukset oli toiminnallinen tuokio jumppasalissa. Suunnittelin ohjaukset siten, että jokaisella ohjaukset alkuperäisenä oli Fröbelin pallojen pää-olkapää-peppu-polvet- jumppa. Tavoittelin tällä sitä, että laulu ja sen sanat tulisivat tutuksi lapsille. Tässä harjoituksessa kehonosat tulevat tutuksi musiikin avulla. Koski-Lammin (2017) mukaan musiikki tukee kielitaidon oppimista, etenkin sanaston ja rakenteiden oppimista sekä muistamista. Musiikilla on myös merkitystä sanojen ääntämisessä sekä puhumisen sujuvuuden harjoittelussa. Näiden lisäksi musiikilla on myös sosiaaliemotionaalinen merkitys oppimistilanteissa ja ryhmän ohjaamisessa. Musiikin avulla voi vaikuttaa ryhmässä olevaan ilmapiiriin ja vallitseviin tunteisiin.

Päivän pääharjoitus oli jumppaamista kuvakortteja käyttäen. Päiväkodilla oli kuvakortteja, joissa oli erilaisia jumppaliikkeitä. Näitä käytin lasten kanssa siten, että sanoin esimerkiksi ”nyt kävelemme kuin karhut” ja näytin samalla kuvakorttia, jossa oli sama liike. Käytin kuvia menetelmänä, koska kuvat ovat nopea ja helppo tapa selittää lapselle uusia sanoja. Kuvakommunikointi tarkoittaa kuvasymbolien käyttöä puheen ja sanattoman viestinnän rinnalla. Kuvalla voi viitata asiaan, jota ei pysty sanallisesti tai sanattomasti ilmaisemaan. Kuva on myös keino havainnollistaa sisältöä, jonka ymmärtäminen puhutussa tai kirjoitetussa muodossa on vaikeaa. (Papunet 2020.)

Lopussa lauloimme vielä Jos sun lysti on- laulun sekä teimme kädet ylös-kädet alas- kädet sivulle- jumpan. Jos sun lysti on- laulussa pitää muistaa tapahtumasarja ja tehdä musiikin mukaan, joten laulu tukee muistia sekä liittyy laulettuun kielen liikkeisiin ja näin tukee kielen kehittymistä. Musiikki myös itsessään tukee kie-

len kehittymistä siten, että melodian avulla sanat jäävät paremmin mieleen. Tämän voi huomata siten, että jos esimerkiksi aamupiirissa on laulettu jotain laulua, samaa laulua rallatellaan vielä iltapäivällä pihalla. Kädet ylös-kädet alas- kädet sivulle-jumpassa yhdistetään liike laulun sanomaan. Samalla lapsi oppii sijain- teja, mitä tarkoittavat käsitteet ylös, alas, ja sivulle sekä eri asentoja kyykkyy- ja pystyyn.

Lapset lähtivät hyvin mukaan musiikillisiin harjoituksiin ja laululeikkeihin, jos ne olivat heille entuudestaan tuttuja. Myös musiikilliset leikit, jossa on liikkeitä mu- kana ovat hyviä, sillä niistä lapset innostuivat ja jaksoivat keskittyä. Kuvakortit olivat hyvänä tukena kielelliselle kommunikoinnille S2-lasten kanssa, sillä ne aut- toivat lasta ymmärtämään tekemistä paremmin. Havaitsin jo ensimmäisellä oh- jauskerralla, että harjoitukset on hyvä pitää lyhyinä, sillä lasten keskittymiskyky on melko rajallinen ja tarkkaavuus käsillä olevaan harjoitukseen herpaantuu no- peasti.

10.2 Toinen ohjauskerta

Tämänkin ohjauskerran alkuharjoituksena oli Fröbelin palikoiden pää-olkapää- peppu-polvet- jumppa. Tässä harjoituksessa jumpataan Fröbelin palikoiden lau- lun tahtiin ja tehdään kuten laulussa sanotaan. Musiikki on usein toistavaa. Itse musiikkikappaleet sisältävät toistoa esimerkiksi kertosäkeiden ansiosta ja kappa- leita on kokonaisuudessaan myös helppoa ja miellyttävää kuunnella uudelleen useamman kerran. Musiikin ja sen toistettavuuden hyödyntäminen opetuksessa auttaa automatisoimaan toisen kielen taitoja, sillä musiikki toistavuudessaan ”al- tistaa” S2 oppijoita kielen eri osille, kuten sanoille ja muodoille sekä kielenpai- nolle. (Koski-Lammi 2017, 18.)

Ensimmäisenä harjoituksena lauloin lapsille Ihme ja kumma- laulun, jonka tueksi olin tehnyt papunetin kuvatyökalulla kuvasarjan, joka etenee laulun sanojen tah- tiin. Laulun edetessä osoitin kuvaa, joka liittyi vastaavaan laulun sanaan ja py- sähdyin välillä laulun aikana, jotta pystyin kysymään lapsilta tietävätkö he esimer- kiksi, mikä on sudenkorento. Näin syntyi myös keskustelua ryhmän kesken lau- lusta, johon jokainen sai osallistua. Kielen kehittämisessä on suuressa roolissa

kommunikaatio muiden kanssa sekä ryhmän tuki. Koko S2- opetuksen tavoitteenahan on kyky kommunikoida. Sosiokulttuurinen lähestymistapa korostaa kielen toiminnallisuutta eli sitä, että kielellä tehdään asioita. Kieli mahdollistaa pääsyn ja kasvamisen erilaisten yhteisöjen jäseneksi, ja kieltä opitaan nimenomaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa monissa eri konteksteissa. (Koski- Lammi 2017, 12.)

Tällä ohjaukerralla käytin myös tablettia apuna, ja sieltä esimerkiksi Kielinuppusivustoa Youtubesta, jossa on monia kielen oppimista tukevia menetelmiä kuten lauluja sekä tukiviittomia. Päiväkodin varhaiskasvattajat suosittelivat tätä sivustoa, sillä se on ollut heillä käytössä ja he ovat todenneet sen toimivaksi kielenkehityksen tukemiseen.

Huomasin, että toisto on tärkeässä osassa pienten lasten kanssa. Alkuharjoituksena oli jokaisella kerralla Fröbelin palikoiden aamujumppa, ja toisella kerralla lapset lähtivät tähän jumppaan jo paremmin mukaan kuin ensimmäisellä kerralla. Havaitsin myös sen, kuinka oma osallistumiseni ja innokkuuteni oli tärkeässä osassa saamaan lapsia osallistumaan harjoituksiin. Myös lasten kannustaminen lähtemään mukaan harjoituksiin oli merkityksellistä. Lapset jaksoivat kuunnella Ihme ja kumma- laulua hyvin, sillä pidimme laulun keskellä lyhyitä taukoja, joissa keskustelimme laulun sanoista ja niihin liittyvistä kuvista. Laulun sanoihin liittyvien kuvakorttien käyttö oli hyvänä tukena lapsille laulun kuuntelemisessa ja sanojen ymmärtämisessä. Myös tabletilla katsotut ja kuunnellut pienet musiikkivideot auttoivat ylläpitämään lasten keskittymistä ja mielenkiintoa. Perusteltua onkin käyttää kielen kehityksen tukemisessa vaihtelevia menetelmiä. Jokaisen ryhmän kanssa huomaa melko nopeasti, mitkä menetelmät sopivat juuri tälle ryhmälle ja mitkä tuovat haasteita.

10.3 Kolmas ohjaukerta

Kolmannella ja viimeisellä ohjaukerralla alkuharjoituksena oli jälleen Fröbelin palikoiden aamujumppa. Kolmannella kerralla pääsisältönä oli sadun lukeminen ja siitä keskusteleminen. Luin lapsille Tove Janssonin Kuka lohduttaisi Nyttiä-

satua ja näytin satuun liittyviä kuvia. Tässä sadussa on käytetty runomittaa, josta on hyötyä S2-lapsille suomen kielen rytmityksen oppimisessa. Sadussa on myös paljon tunnesanastoa, joka tukee sanaston kehittymistä.

Kirjojen katselu sekä niiden lukeminen ja kuunteleminen kehittävät monipuolisesti lapsen kielellisiä ja kognitiivisia taitoja. Kirjallisuuden lukeminen rikastaa lapsen mielikuvitusta sekä tukee puheen ja kielen kehittymistä ja sekä vahvistaa kuuntelemaan keskittymisen taitoa. Lapsen sanavarasto monipuolistuu ja teksti- ja lausetaju vahvistuvat, jolloin lapsen sisäinen kielioppi kehittyy. On todettu, että mitä enemmän lapsella on lukukokemuksia, sitä parempi ja rikkaampi on hänen oma puhuttu ja kirjoitettu kielensä. Kirjallisuuden hyödyntäminen on järkevää myös siksi, että kertomakirjallisuudessa on vaihtelevia lauserakenteita, rikasta, monivivahteista kieltä sekä luonnollista sanastoa. Kirjojen rikas ja monitasoinen kieli kehittää lapsen sanavarastoa sekä puhetta lausetasolla. (Pitkäranta 2016, 33.)

Suomenkielisten satujen lukeminen S2- lapsille on todella tärkeää kielenkehityksen kannalta. Huomasin ohjausta pitäessäni, että sadun täytyy olla tarpeeksi lyhyt ja selkokielineen. Muussa tapauksessa lasten keskittyminen herpaantuu, sillä satu ei ole heidän omalla äidinkielellään. Satuun liittyvät kuvat auttavat lasta keskittymään ja hahmottamaan sadun kulkua. Siksi on myös tärkeää, että lapsille luetuissa kirjoissa on runsaasti laadukkaita kuvia.

Lopetin viimeisen ohjauskerran rentoutukseen, jossa makasimme selällämme ja kuuntelimme rentouttavaa, hiljaista musiikkia. Loppurentoutuksen tai rauhoittamisen voi pitää jokaisen toiminnallisen tuokion lopussa. Loppurentoutus toiminnallisen tekemisen jälkeen auttaa tasaamaan tilanteen ja helpottaa lasten siirtymistä takaisin omaan ryhmään. Lapset osallistuivat rentoutukseen hyvin ja jakoivat maata patjoilla hiljaa ja kuunnella rentoutusmusiikkia. On tärkeää, että muistaa ohjauksia pitäessä kehua lasta aina kun jokin asia onnistuu hyvin.

11 Materiaalipankki

Päiväkodissa pitämieni haastatteluiden sekä pienryhmäohjausten pohjalta toiminnallisen opinnäytetyöni tuotokseksi syntyi materiaalipankki päiväkodin käyttöön. Materiaalipankin avulla voidaan tukea S2-lasten suomen kielen kehittymistä. Materiaalipankki on tarkoitettu päiväkodin varhaiskasvattajille, jotka voivat käyttää pankkia apunaan päivittäin esimerkiksi ohjattaessaan kielellistä pienryhmää. He toivoivat päiväkodilta kansiota, jonka voisi vain napata mukaansa lähtiessään ohjaamaan pienryhmää ja jossa kaikki leikit ja harjoitukset olisivat perustellulla tavalla sopivia tukemaan lapsen kielenkehitystä. Materiaalipankkia tehdessäni otin huomioon varhaiskasvattajien haastatteluista nousseet toiveet, mitä pankin olisi hyvä pitää sisällään sekä itse ohjauksissani käyttämiä toimivaksi todettuja menetelmiä.

Materiaalipankkiin olen koonnut sanastoa aihealueittain esimerkiksi kehonosat, eläimet, värit, kulkuneuvot, ruokasanasto, verbit ja prepositiot. Sanaston lisäksi materiaalipankissa on aihealueisiin liittyviä loruja ja leikkejä. Tämän avulla varhaiskasvattajan on helppo valita materiaalipankista esimerkiksi eläinosio, jos haluaa sinä päivänä keskittyä eläinsanaston kehittämiseen.

Päiväkodilla toiminta on pitkälti aina S2- toimintaa, sillä suurin osa lapsista puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea. Päiväkodilla ei kuitenkaan ollut vielä varsinaista opetuskansiota, jonka voisi ottaa mukaan lähtiessään vetämään esimerkiksi aamupiiriä S2- lapsille. Päiväkodilta tulikin toive jollekin konkreettisemmalle kokonaisuudelle, jota voi hyödyntää S2- opetuksessa. Kokoamani materiaalipankin tarkoituksena on toimia helppona ja nopeana apuna varhaiskasvatuksen henkilökunnalle.

12 Pienryhmäohjausten sekä materiaalipankin arviointi

Toiminnan arviointi on tärkeää, mutta yhtä tärkeää on osata arvioida omaa toimintaa kasvattajana. Kun puhutaan lapsihavainnoinnista, keskitytään usein vain

lapsiin ja heidän toimintaansa. Tämän lisäksi kasvattajien tulisi ottaa huomioon myös oman toiminnan vaikutukset lapsen käyttäytymiseen. Lapset tiedostavat kasvattajan läsnäolon, vaikkei hän olisi konkreettisesti toiminnassa mukana. Tärkeintä on läsnäolo. Kasvattaja voi tahtomattaan saada lapsissa aikaan ei-toivottua käyttäytymistä olemalla itse levoton. Levottomuutta viestii mm. puhelimen käyttö, tarpeeton puuttuminen lasten leikkeihin tai sen hetkiseen tilanteeseen liittymättömien asioiden kyseleminen lapselta. (Koivunen & Lehtinen 2018, 108.)

Kielelliset pienryhmäohjaukset sujuivat hyvin ja sain pidettyä kaikki harjoitukset, jotka olin suunnitellut. Oli kuitenkin tärkeää aistia heti ohjauksen alussa lasten ja ryhmän vireystilaa, ja tarvittaessa vaihtaa harjoitusten järjestystä. Kielellisten pienryhmien ohjaaminen toi minulle lisää valmiuksia toimia S2- lasten parissa. Tajusin, että ohjatessa ryhmää täytyy osata pitää ryhmä kasassa ja olla tarpeen vaatiessa napakka. Ryhmäohjaaja tarvitsee nopeaa reaktiokykyä ja omaa suunnitelmaa on oltava valmis joustamaan tilanteen edellyttämällä tavalla. Ryhmää ohjatessa täytyy myös osata itse heittäytyä sekä innostaa lapsia. Huomasin, että jos ryhmää ohjatessa oma keskittymiseni herpaantui hetkeksi tai jos en itse ollut täysin läsnä, tilanne hajosi nopeasti käsiin.

Haasteen muodostivat "keskitien kulkija" -lapset, jotka toimivat itsenäisesti ja osallistuvat tekemiseen. Olin ennen ohjauksiani pohtinut, kuinka pystyisin huomiomaan kaikkia lapsia tasapuolisesti. Kävi ilmi, että juuri hiljaiset ja äänekkäät lapset ovat niitä, joita huomioidaan eniten. Lapset, jotka tekevät kaiken kuten pitääkin jäävät helposti vähemmälle huomiolle. Tämä on selkeästi yksi asia, johon tulee kiinnittää huomiota jatkossa.

Jokaisella kerralla ei ole mahdollista huomioida kaikkia saman verran, mutta tämän voi ratkaista esimerkiksi niin, että ottaa aina yhdellä kerralla yhden tai kaksi lasta, jota tarkkailee enemmän ja tekee huomioita näistä lapsista. Näin saa lopulta annettua kaikille lapsille jollain määrin tasa-arvoisesti huomiota.

Ryhmäni tarvitsi napakan, mutta heittäytyvän ohjaajan ja koen onnistuneeni tässä. Osasin olla tasapuolinen niin, että kaikkia koskivat samat säännöt. Kun

lapsia oppii tuntemaan paremmin, uskaltaa heiltä vaatia myös enemmän esimerkiksi kuuntelemaan, kun joku puhuu.

Kehittämistyön tuotoksena syntynyt materiaalipankki tulee päiväkodin varhaiskasvattajien käyttöön. Laadin materiaalipankin tueksi päiväkodille pienryhmätuokioiden ohjaamiseen. Materiaali kyseiseen pankkiin valikoitui haastatteluista saamieni tietojen sekä pienryhmätyöskentelyssä saamani kokemuksen pohjalta. Pienryhmäohjauksissa kokeilin itse käytännössä niitä menetelmiä, joita tulini sisällyttämään tuotokseksi syntyvään materiaalipankkiin. Valikoin myös mielestäni kielenkehityksen kannalta toimivimpia menetelmiä. Kuitenkin, jos jokin menetelmä oli haastava oman ryhmäni kanssa, en jättänyt sitä pois materiaalipankista vain sen takia, sillä se voi silti olla toimiva jossain toisessa ryhmässä tai tilanteessa.

Lopputuloksena voi ajatella, että materiaalipankkia voi käyttää monipuolisesti kielellisten taitojen tukemiseen. Uskon, että materiaalipankki auttaa monia varhaiskasvattajia S2-lasten kanssa, mutta materiaalipankkia voi hyödyntää myös esimerkiksi lasten kanssa, joilla on kielellisiä vaikeuksia. Tavoitteellinen ja säännöllinen pienryhmätoiminta on lapsen kielen kehittymisen kannalta tehokasta, ja tämä kokoamani materiaalipankki antaa edellytyksiä sekä menetelmiä näiden pienryhmien ohjaamiselle. Materiaalipankkia käytännössä kokeiltuaan ja saatuaan siitä omakohtaista kokemusta, varhaiskasvattajat voivat arvioida materiaalipankin toimivuutta. He voivat myös tarvittaessa jatkossa kehittää materiaalipankkia.

13 Pohdinta

13.1 Johtopäätökset

Maahanmuuttajataustaisten lasten kielenkehitys ja sen tukeminen ovat tärkeitä asioita, joihin tulevaisuudessa on kiinnitettävä huomiota yhä enemmän varhaiskasvatusta suunniteltaessa. Kieli on oppimisen avain ja siksi on tärkeää varmistaa, että maahanmuuttajataustaiset lapset saavat riittävästi tukea suomen kieltä opeteltaessa. Tärkeitä asioita varhaiskasvatuksen monikulttuurillisessa työssä ovat muun muassa hyvä yhteistyö eri tahojen välillä sekä työntekijöiden ymmärrys asian tärkeydestä. Oleellista onkin lisätä tietoa, taitoa sekä menetelmiä ammattilaisille eri kieliryhmien kohtaamiseen ja lasten kielenkehityksen tukemiseen, joiden avulla voidaan pyrkiä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen (Laamanen & Vihavainen 2012, 3.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tukea S2-lasten kielellistä kehitystä Rautkallion päiväkodissa Vantaalla. Tavoitteena oli kehittää päiväkodin kielellisen kehityksen tukemisen menetelmiä sekä tuottaa materiaalipankki S2-lasten kielellisen kehityksen tukemiseksi päiväkodin käyttöön. Kehittämistyönä tekemäni opinnäytetyö ja siitä tuotokseksi syntynyt materiaalipankki auttavat päiväkodin varhaiskasvattajia tukemaan maahanmuuttajataustaisia lapsia suomen kielen kehittämisessä. Kielenoppimisessa toisto on oppimisen kannalta olennaista ja tällaista helposti saatavilla olevaa S2-materiaalipankkia tulee käytettyä usein.

Suomi toisena kielenä- opetuksessa on lähtökohtana sanavaraston kartuttaminen päivittäisissä tilanteissa. Oppimateriaaleina hyödyllisiä ja toimivia ovat lelut, leikit, pelit, kirjat, laulut, lorut, tarinat ja sadut. Suujumppa vahvistaa suomen kielen äänneiden tuottamista. (Vantaa 2018.) Materiaalipankissa on kattavasti erilaisia loruja ja lauluja, jotka auttavat kehittämään suomen kieltä sekä oppimaan suomen kielen rytmitystä. Kielelliset leikkihetket ja pienryhmät edistävät suomen kielen oppimista, luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja auttavat lasta pääsemään mukaan ryhmään ja leikkeihin.

Päiväkodissa pitämäni kielelliset pienryhmäohjaukset tukevat perustellusti S2-lasten suomen kielen kehittymistä. Pitämissäni ryhmäohjauksissa musiikilla ja laululla oli suuri rooli. Musiikin ja laulun käyttäminen menetelmänä oli toimiva, sillä kieli ja musiikki koostuvat samoista elementeistä sekä niiden rakenne on samankaltainen. Molemmat perustuvat myös monella tapaa kuulemiseen sekä

kuuntelemiseen, jolloin myös lapsen vuorovaikutustaidot kehittyvät. (Mäkinen 2012, 21-22.) Musisoinnilla on myös positiivisia vaikutuksia muistiin sekä äänelliseen hahmotuskykyyn. (Ruokonen 2016, 54.)

Pedagogisesti suunnitellun päivittäisen toiminnan lisäksi vähintään viikoittain tapahtuva pienryhmätoiminta S2-lapsille edistää ja tukee lapsen kielenkehitystä. (Vantaa 2018.) Materiaalipankin tarkoituksena on edistää ja mahdollistaa kielellisten ohjaustuokioiden toteutuminen. Kun on saatavilla valmis paketti, minkä voi ottaa mukaan lähtiessään ohjaamaan kielellistä pienryhmää, on helpompaa varhaiskasvattajille ohjata tuokioita useammin ja vaivattomammin.

13.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössä tutkimuksen luotettavuuden ja eettisesti hyväksyttävyyden kannalta on välttämätöntä, että tutkimus on toteutettu hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti. Hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluu toimiminen rehellisesti ja huolellisesti koko tutkimusprosessin ajan. Opinnäytetyötä tehdessä tulee noudattaa tutkimuseettisen neuvottelukunnan toimintatapoja, joita ovat rehellisyys yleinen huolellisuus sekä tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. On eettisesti tärkeää, että omassa tekstissä viittaa aina alkuperäiseen julkaisijaan. Myös lähdeluettelon on oltava asianmukainen ja siitä tulee löytyä vaaditut tiedot alkuperäisestä julkaisijasta. (TENK 2012.) Käsittelin haastatteluista saamaani materiaalia huolellisesti kunnioittaen anonymiteettiä. Poistin kaikki haastattelutiedostot välittömästi, kun en niitä enää prosessissa tarvinnut.

Kehittämistyötä varten tehtävässä tiedonkeruussa tulee miettiä sen luotettavuutta. Täytyy miettiä, tuleeko haastattelutilanteessa mahdollisesti tulkintavirheitä. Jos käytetään tulkkia, ymmärtääkö tulkki täysin mitä haastateltava tarkoittaa. Tulkkia käyttäessä tulee ottaa huomioon, että alueilla, josta tulkki ja haastateltava tulevat saattaa olla merkittäviäkin murre-eroja. Kun tutkimuksen tiedonkeräysvaiheessa esimerkiksi haastatellaan ihmisiä, on tärkeää, että anonymiteetti säilyy. (TENK 2012.) Haastattelin päiväkodin varhaiskasvattajia sekä muutamia

vanhempia. Mietin, vaikuttaako opinnäytetyöni tiedonkeruuvaiheen luotettavuuteen se, kun haastattelin vain niitä vanhempia, jotka puhuvat ja ymmärtävät suomea tai englantia sen verran, ettei tulkkia tarvittu.

Opinnäytetyöni luotettavuuteen voi vaikuttaa myös se, osasinko tulkita haastatteluista tullutta materiaalia oikein. On tärkeä tiedostaa ja mainita tekijät, jotka voivat osaltaan vaikuttaa tai vähentää teoksen luotettavuuteen ja minimoida ne. (TENK 2012). Oma kokemukseni päiväkotimaailmasta ja kentältä auttoi varmasti omalta osaltaan tekemään tätä kehittämistyötä sekä se, että paikka ja toimeksiantaja ovat tuttuja.

13.3 Opinnäytetyön aikataulu, hyödynnettävyys ja rahoitus

Opinnäytetyöprosessini alkoi kesällä 2019, kun keskustelin päiväkodin johtajan kanssa mahdollisista opinnäytetyöni aiheista. Nousi esiin kielellisen tuen tarve, sillä kyseisessä päiväkodissa yli 80% lapsista on äidinkieltään muu kuin suomenkielinen. Jatkoin keskustelua tästä työkavereideni, muiden varhaiskasvattajien kanssa ja he kannattivat tätä ideaa ja aihetta. Tämän jälkeen aloin miettiä miten rajaisin aihetta ja kävin koulussa opettajien kanssa keskustelua tästä. Aluksi oli tarkoituksena sisällyttää opinnäytetyöhön ”opas vanhemmalle” ja kuinka he voisivat omalta osaltaan tukea lasta oppimaan suomen kielen. Kuitenkin tällöin opinnäytetyöstä olisi tullut liian laaja, joten lopulta päädyin rajaamaan aiheen otsikon ”S2-lasten kielenkehityksen tukeminen päiväkodin varhaiskasvatuksessa sekä S2-materiaalipankki Vantaan varhaiskasvatukselle” alle.

Syksyllä 2019 sovimme päiväkodin johtajan kanssa, että päiväkotitoimii opinnäytetyöni toimeksiantajana. Jatkoin keskustelua syksyllä 2019 opettajieni kanssa opinnäytetyön tapaamisissa ja aloin rajata aihetta. Opinnäytetyön suunnitelmani hyväksyttiin koulun puolelta helmikuussa 2020, jonka jälkeen sovin aikataulusta toimeksiantajani kanssa ja aloin toteuttaa tiedonkeruuta haastatteluiden avulla. Haastatteluiden pohjalta suunnittelin kielelliset pienryhmäohjaukset, jotka toteutin myös helmikuussa. Ohjaukset pidettyäni aloin koota menetelmäpankkia päi-

väkodille sekä kirjoitin valmiiksi opinnäytetyön raporttini loppukevään 2020 aikana. Lähetin materiaalipankin päiväkodille väliarviointiin huhtikuussa, ja pyysin heiltä mahdollisia korjausehdotuksia. Ilmoittauduin huhtikuussa myös opinnäytetyöseminaariin.

Opinnäytetyöni on edennyt välillä nopeaan tahtiin ja välillä en ole edennyt ollenkaan. Syitä miksi opinnäytetyö ei ole välillä edennyt ovat muun muassa tiedottomuus mitä seuraavaksi pitää tehdä sekä aikataulun epäselvyys. Tein myös töitä samaan aikaan, joka omalta osaltaan hidastutti prosessin etenemistä. Toisaalta töistä saatu kokemus toi minulle varmasti myös lisää tietoa ja kokemusta opinnäytetyötäni varten. Tein opinnäytetyöni yksin, jolloin minulla ei ole ollut vertais-tukea kenen kanssa jakaa neuvoja tai ajatuksia. Yksin tekemisessä vastuu opinnäytetyön etenemisestä oli vain minulla itselläni, joka omalta osaltaan lisäsi painetta ja stressiä. Kuitenkin yksin tekemisessä oli myös hyvät puolensa. Pystyin aikataulutamaan työni täysin omilla ehdoillani. Myös vastuunkantaminen sekä itsenäinen työskentely kehittivät opinnäytetyötä tehdessäni.

Tein opinnäytetyöni puolessa vuodessa, vaikka yleensä prosessi vie noin vuoden. Koen, että näin intensiivisessä työskentelyssä aikatauluja olisi voinut olla vaikea sovittaa yhteen, jos olisin tehnyt opinnäytetyön parin kanssa. Opinnäytetyöprosessi on myös parantanut aikataulutustaitojani sekä stressinsietokykyäni. Samaan aikaan töissä ollessani on pitänyt pystyä aikataulutamaan tarkasti se aika, varsinkin loppua kohden, jonka käyttää opinnäytetyön raportin sekä materiaalipankin kirjoittamiseen.

Opinnäytetyö, jonka tein kehittämistyönä ja siitä syntyvä tuotos, menetelmäpankki tulevat auttamaan Rautkallion päiväkodin työntekijöitä S2- lasten suomen kielen kehityksen tukemisessa. Opinnäytetyöstä saatavaa tietoa voidaan käyttää apuna varhaiskasvattajien arjessa päiväkodissa.

Ulkopuolista rahoitusta minulla ei ollut ja kustannuksien täytyi siksi pysyä mahdollisina niin minulle kuin toimeksiantajalleni. Vanhempia haastatellessa täytyi ottaa huomioon se, etteivät vanhemmat puhu välttämättä suomea, jolloin olisi

mahdollisesti tarvittu tulkkia. Tulkkien tilaaminen voi olla melko kallista. Minä ratkaisin tilanteen siten, että haastattelin vanhempia, joiden kanssa pystyin kommunikoidaan suomeksi tai englanniksi.

13.4 Ammatillinen kasvu

Olen saanut opinnäytetyöprosessini aikana paljon lisää tietoa monikulttuurillisten lasten kanssa työskentelystä. Olen ollut töissä päiväkodissa, joka oli toimeksiantajani ja työskennellyt näiden asioiden kanssa ennenkin, mutta nyt sain syvennettyä tietojani liittyen juuri kielenkehityksen tukemiseen. Kielelliset haasteet ovat arkipäivää Vantaan varhaiskasvatuksessa ja koen, että opinnäytetyötä tehdessäni valmiuteni toimia varhaiskasvatuksen opettajana on kehittynyt sekä itsevarmuuteni on kasvanut.

Kehittämistyön suunnittelu ja toteuttaminen ovat osa ammatillista kasvuani. Aluksi minua mietitytti, selviänkö näin isosta työmäärästä yksin.

Koska opinnäytetyön tekeminen on pitkä prosessi, opiskelijalta vaaditaan kykyä tavoitteelliseen työskentelyyn. Opinnäytetyön tarkoituksena on aiempina vuosina opittujen asioiden sisäistäminen. Opinnäytetyön syvällisempi käsittely on tärkeä ammatillisen kehittymisen väline. Kriittiseksi tekijäksi nousee opiskelijatyön aiheen valinta, sillä aiheen tulee olla sellainen, josta opiskelija on kiinnostunut. (Timonen 2009, 8.)

Sosiaalialalla tarvitaan hyvin monipuolista osaamista. Sosiaalialan kompetensseja ovat muun muassa sosiaalialan eettinen osaaminen ja tutkimuksellinen kehittämisosaaminen (Tamk sosiaaliala 2020). Opinnäytetyötä tehdessä tarvitaan eettistä osaamista ja asiakastyöntaitoja ja koen, että ne ovat myös opinnäytetyötä tehdessä vahvistuneet. Opinnäytetyötä tehdessäni olen saavuttanut tutkivan ja kehittävän työotteen sekä oppinut arvioimaan ja raportoimaan työskentelyäni.

Valitessani aiheita tiesin, että teen opinnäytetyöni varhaiskasvatuksen puolelle ja oltuani töissä päiväkodissa, jossa kielelliset haasteet ovat osa arkipäivää, valikoitui kielen kehityksen tukeminen nopeasti aiheekseni. Aihetta kannatettiin myös

toimeksiantajani puolelta, sillä tiedettiin sille olevan tarvetta. Välillä tuntui, että monet asiat prosessin aikana olivat epäselviä eikä tiennyt mitä seuraavaksi pitäisi tehdä. Oli kuitenkin hienoa tehdä opinnäytetyötä ja materiaalipankkia, sillä tiesin, että sille on varmasti tarvetta sekä siitä tulee olemaan hyötyä varhaiskasvattajille tulevaisuudessa. Aihe, jonka valitsin opinnäytetyöni aiheeksi oli mielestäni kiinnostava ja tieto siitä, että tekee jotain tärkeää, lisäsi työskentelymotivaatiota huomattavasti.

13.5 Kehittämissideoita

Materiaalipankkia tehdessäni minusta tuntui, että haluaisin koko ajan laajentaa sitä lisää. Alussa ajattelin, että haluan sisällyttää materiaalipankkiin vanhemmille oppaaksi suunnatun osion, jonka avulla vanhemmat voivat vapaa-ajalla omalta osaltaan tukea lapsen suomen kielen kehittymistä. Aikataulun ollessa kuitenkin rajallinen, minun täytyi rajata materiaalipankki tuotokseksi päiväkodin varhaiskasvattajille sekä miettiä mitkä ovat keskeisimpiä ja tärkeimpiä asioita, joita haluan sisällyttää materiaalipankkiin.

Materiaalipankkia voisi tulevaisuudessa laajentaa tai tehdä kokonaan toisen ”oppaan”, joka olisi suunnattu nimenomaan vanhemmille. Monet vanhemmat eivät tiedä, mistä lapsen olisi hyvä kuunnella ja katsoa esimerkiksi suomenkielisiä ohjelmia. Tässä oppaassa voisikin olla kerättynä esimerkiksi vinkkejä, nettisivuja ja pelejä, joiden avulla lapsi voi opetella suomea kotona. Esimerkiksi lastenohjelma Pikku Kakkonen on hyvä, koska siinä käytetään lapselle sopivaa ja laadukasta suomen kieltä.

Materiaalipankkia tehdessäni otin huomioon varhaiskasvattajien haastatteluista nousseet toiveet, mitä pankin olisi hyvä pitää sisällään sekä itse ohjauksissani käyttämiä toimivaksi todettuja menetelmiä. Materiaalipankkia voisi tulevaisuudessa laajentaa ja esimerkiksi tehtäviä sekä niiden haastavuutta lisätä niin, että niitä voisi soveltaa vielä enemmän esimerkiksi myös esiopetuksessa.

Lähteet

- Airaksinen, T. 2009. Toiminnallisen opinnäytetyön kirjoittaminen. Toiminnallinen opinnäytetyö tekstinä. Slideshare. <https://www.slideshare.net/Tiina-Marjatta/toiminnallinen-opinnytety-tekstin> 10.12.2019
- Aivoliitto. 2020. Kehityksellisen kielihäiriön tunnistaminen. <https://www.aivoliitto.fi/kehityksellinenkielihairio/tietoa/tunnistaminen/> 8.1.2020
- Alisaari, J. 2016. Songs and poems in the second language classroom. The hidden potential of singing for developing writing fluency. Väitöskirja. Turun yliopisto.
- Dived: Sukella kieleen ja kulttuuriin. Kielitietoinen varhaiskasvatus. <http://dived.fi/kielitietoinen-varhaiskasvatus/> 18.1.2020
- Finlex. 2018. Varhaiskasvatuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540> 20.3.2020
- Fröbelin palikat. Jumppalaulu. Pedanet. <https://peda.net/forssa/varhaiskasvatus/kp/ryhm%C3%A4t-luonnos/nuppula-luonnos/lauluja/jumppalauluja> 3.3.2020
- Halme, K. Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki. Tammi.
- Hassinen, S. 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Helsinki. Oy Finn Lectura Ab.
- Hämäläinen, R. Oksanen, S. 2015. Minullako oppimisvaikeuksia? Erilaisten oppijoiden liitto Ry.
- Keskinen, S., Virjonen, H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Tampere. Tammer-paino Oy.
- Koivunen, P-L., Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa – Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen.
- Koski-Lammi, M. 2017. Musiikin erilaiset merkitykset suomen kielen oppimisessa toisena kielenä: opettajien näkökulma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/56908/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201801251336.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kuvatyoäkalu. Papunet. <https://kuvatyoäkalu.papunet.net/#/muokkaa/1178358> 3.3.2020
- Käytännönopettajakoulutus. 2014. Reflektiopäiväkirjan tueksi. <https://fskc.fi/Site/Data/2067/Files/REFLEKTIOPAeIVAeKIR-JAN%20TUEKSI.pdf>
- Laamanen, S., Vihavainen, E. 2012. Maahanmuuttajataustaisen lapsen suomen kielen kehityksen tukeminen päivähoitossa. AMK- opinnäytetyö. Theseus. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/45707/Maahanmuuttajataustaisen%20lapsen%20suomen%20kielen%20kehityksen%20tukeminen%20paivahoidossa.pdf?sequence=1&isAllowed=y> 20.1.2020
- Lainkirjoittajan opas. 2020. Yhdenvertaisuus (6§). <http://lainkirjoittaja.finlex.fi/4-perusoikeudet/4-2/>

- Lastenlauluja.fi. 2020. Viisi pientä ankkaa. <http://lastenlauluja.fi/viisi-pienta-ankkaa/> 15.2.2020
- Litterointilinkki. 2013. Yleisiä ohjeita. <https://litterointilinkki.wordpress.com/yleisia-ohjeita/>
- Lyrics.fi. 2020. Lastenlauluja. Hämähämähäkki. <https://lyrics.fi/lasten-laulu/hama-hamahakki> 15.3.2020
- Maanselkä, M. 2015. AMK-opinnäytetyö: Kielen kehityksen tukeminen päiväkotiryhmässä. Varhaiskasvattajien kokemuksia yksilöllisen kielen kehityksen tukemisesta päiväkotiryhmässä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Theseus. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/99793/OT%20Maanselka.pdf?sequence=1&isAllowed=y> 5.2.2020
- Mäkinen, J. 2012. Musiikki päiväkodissa. Opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50196/Jo-hanna-Makinen-opinnaytetyo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Nummela, M-L. 2005. Ohjataan lapsia kädestä pitäen: erikielisten ja kulttuuritaustaisten maahanmuuttajalasten erityistarpeisiin vastaaminen päiväkodin isoissa lapsiryhmissä. Pro gradu- tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/18199?locale-attribute=fi>
- Nurmilaakso, M., Välimäki, A-L. 2011. Lapsi ja kieli- kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Unigrafia Oy- Yliopistopaino.
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf 10.1.2020
- Opetushallitus. 2019. Suomi toisena kielenä- opetus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomi-toisena-kielena-opetus> 20.2.2020
- Opetushallitus. 2019. Varhaiskasvatus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus> 20.2.2020
- Opetuslautakunta. 2019. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/146338_Vantaan_varhaiskasvatussuunnitelma_2019.pdf 13.5.2019
- Paavola, H,, Talib, M-T. 2000. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä. PS- kustannus.
- Papunet. 2017. Otus ja tuoli. Viitottu rakkaus. <https://viitotturakkaus.fi/oneweb-media/otus-ja-tuoli.pdf> 10.3.2020
- Papunet. 2020. Tietoa puhevammaisuudesta. Kuvat kommunikoinnissa. <https://papunet.net/tietoa/kuvat-kommunikoinnissa> 5.3.2020
- Peda.net. 2019. Viikonpäivät- laulu. Varhaiskasvatus. <https://peda.net/kangasniemi/varhaiskasvatus/kp2/laulut-ja-lorut/viikonp%C3%A4iv%C3%A4t> 7.3.2020
- Peda.net. 2020. Porvoo. Varhaiskasvatus ja esiopetus. Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Suomi toisena kielenä. Kartoitus ja havainnointi. Kettutesti. <https://peda.net/porvoo-borg%C3%A5/vtis/mm/kt/kjh2/kettu-testi> 8.3.2020
- Peda.net. 2020. Raasepori. Päiväkoti. Kiila. Hattivatit. Lauluja yms. Lauluja. <https://peda.net/raseborg/dp/kila-kiila/hattivatit/lauluja-yms/lauluja> 11.3.2020

- Pitkäranta, J. 2016. Kirjallisuus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomen kielen kehityksen tukena varhaiskasvatuksessa. Pro gradu- tutkielma. Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/163567/Varsinainen%20gradu%2020.4.pdf?sequence=2>
- Reunamo, J. 2014. Varhaiskasvatuksen kehittäminen- kehitystehtäviä ja ratkaisumalleja. Jyväskylä. PS- kustannus.
- Ruokonen, I. 2016. Esi- ja alkuopetuksen musiikin didaktiikka. Helsinki. Finn Lectura.
- Ryynänen, S., Pulkkinen, E. 2018. AMK- opinnäytetyö: S2 lasten kielenkehityksen tukeminen päiväkodin varhaiskasvatuksessa. Joensuu. Theseus. https://karelia.finna.fi/Record/theseus_karelia.10024_159640 20.3.2020
- Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere. Tammer- Paino Oy.
- Salonen, K. 2003. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Turku. Turun ammattikorkeakoulu. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf> 15.3.2020
- Seppänen, T. 2015. Eri kielitaustaisten lapsen suomen kielen kehityksen tukeminen päiväkodissa. Oulun yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu- tutkielma. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201510092043.pdf> 5.3.2020
- Sipoo. 2011. Varhaiskasvatussuunnitelma. https://www.sipoo.fi/fi/koulu-tus_ja_varhaiskasvatus/varhaiskasvatus/varhaiskasvatussuunnitelma
- Särkämö, T. Tervaniemi, M. 2010. Musiikin ja puheen suhde. Teoksessa Aaltonen, O. Laine, M. Korpilahti, P (Toim). Kieli ja aivot. Kommunikaation perusteet. Häiriöt ja kuntoutus. Turku.
- Tamk sosiaaliala. 2020. Sosiaalialan kompetenssit. <http://sosiaaliala.blogs.tamk.fi/aloitussivu/sosiaalialan-kompetenssit/>
- Taskinen, S. 2017. "Ne voi opita toisilta": kasvatustieteellinen design-tutkimus maahanmuuttajaoppilaiden osallisuutta edistävästä luokkakäytännestä. Väitöskirja. Lapin yliopisto. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63013/Taskinen_Satu_ActaE_227pdfA.pdf?sequence=1&isAllowed=y 23.4.2020
- TENK. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf 20.12.2019
- Timonen, P. 2009. Opiskelijan ammatillisen kehittymisen edistäminen opinnäytetyön tekemisen avulla. Opinnäytetyö. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/76490/lisuri00083.pdf?sequence=1&isAllowed=y> 28.3.2020
- Vantaa. 2018. Kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen käsikirja. https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/139821_UUSIN_2018_Kieku_kasikirja.pdf 5.3.2020
- Vantaan kaupunki. 2019. Rautkallion päiväkotit. https://www.vantaa.fi/varhaiskasvatus_ja_koulutus/varhaiskasvatus/palvelut/paivakodit/koivukyla/rautkallion_paivakoti 2.1.2020
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf 2.3.2020
- Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.
- Vilkkä, H., Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

- Vuodatus.net. Tuulan käsillä. 2014. Lorupussiin loruja. <https://tuulankortit.vuodatus.net/lue/2014/06/lorupussiin-loruja>
- Woolfson,R. 2002. Small talk. From first gestures to simple sentences. Lontoo. Hamlyn octopus.

Tiedoite varhaiskasvattajille sekä vanhemmille tiedonkeruusta haastatteluiden avulla opinnäytetyötä varten

Olen viimeisen vuoden sosionomi- opiskelija Joensuusta Karelian Ammattikorkeakoulusta. Teen toiminnallista opinnäytetyötä Rautkallion päiväkotiin. Aiheenani on suomi toisena kielenä- lasten kielenkehityksen tukeminen päiväkodissa. Pidän opinnäytetyöni toiminnallisessa osuudessa “kielellisiä pienryhmiä” suomi toisena kielenä- lapsille. Kerään tietoa menetelmistä ja lasten kielen osaamisesta haastatteluiden avulla, joita pidän päiväkodilla helmikuun aikana. Haastattelen sekä päiväkodin varhaiskasvattajia, että vanhempia.

Ota yhteyttä niin sovitaan haastatteluun aika.

Eveliina Paldanius

0449794641

eveliina.paldanius@edu.karelia.fi

Haastattelurunko vanhemmille

1. Miten pitkään olette olleet suomessa? Miten pitkään lapsi on ollut päiväkodissa?
2. Puhutaanko perheessä useampaa kuin yhtä kieltä?
3. Puhuuko lapsi omaa äidinkieltään ikätasoon nähden sujuvasti? Onko kielellinen oppimisvaikeus vai suomen kielen oppimisen vaikeus.
4. Minkä ikäisenä on alkanut sanomaan sanoja?
5. Käytetäänkö vapaa-ajalla suomen kieltä? Onko suomenkielisiä leikkikavereita?

Haastattelurunko päiväkodin työntekijöille:

1. Mitä menetelmiä on tällä hetkellä käytössä lapsen kielenkehityksen tukemisessa?
2. Onko käytössä esimerkiksi sanavarastotestejä?
3. Onko apuna ääntämisessä esimerkiksi puheterapeutteja?
4. Mitä menetelmiä toivoisit lisää tai mistä koet, että voisi olla hyötyä lapsen kielen kehittymisessä?

Kielellisten pienryhmien ohjaussuunnitelma

Kielelliset pienryhmät 24.2- 27.2.2020

-3 kertaa

-4 lasta : (Kissankulma 1 Taikavirta 1 Huvikumpu 1 Vaahteramäki 1)

1. Ohjauskerta ma 24.2. 2020 (Toiminnallinen kerta salissa)

Pää-olkapää-peppu leikki alkuun

Jumppa kuvakortteja käyttäen:

“Nyt kieritään kuin madot”

Jos sun lysti on

Kädet ylös, kädet alas, kädet sivulle.

2. Ohjauskerta ti 25.2.2020 Tabletti

Pää- olkapää- peppu- jumppa

Ihme ja kumma -laulu+ kuvakortit

Lauluja: Esim. Rati riti ralla

Kielinupun Hedelmäkori- laulu

Viikonpäivät- laulu

Jos sul lysti on

Puu-pää-pöö-pee

3. Ohjauskerta ke 26.2 tai to 27.2. 2020

Pää- olkapää- peppu- jumppa

Lukemista ja sadusta keskustelua

Kirja, joissa paljon LUETTUUN TEKSTIIN LIITTYVIÄ kuvia. Kuvista keskustelu (mitä tässä kuvassa tapahtuu)

Loppurentoutus

Materiaalipankki Vantaan varhaiskasvatukselle

Aikataulu

Heinäkuu 2019	Opinnäytetyön aiheen ideointia toimeksiantajan kanssa
Syyskuu 2020	Opinnäytetyön aiheen tarkentuminen ja ideapaperin kirjoittaminen
Lokakuu 2019	Opinnäytetyösuunnitelman aloittaminen
Helmikuu 2020	Opinnäytetyön suunnitelman hyväksyminen
Helmikuu 2020	Haastattelut sekä toiminnallisten pienryhmäohjauksien ohjaaminen päiväkodilla
Maaliskuu 2020	Materiaalipankin kokoaminen
Huhtikuu 2020	Opinnäytetyöprosessin ja materiaalipankin arviointi ja johtopäätökset
Huhtikuu 2020	Opinnäytetyöseminaariin ilmoittautuminen
Toukokuu 2020	Opinnäytetyöseminaariin osallistuminen
Toukokuu 2020	Opinnäytetyön palauttaminen tarkastukseen